

Ziņu izdevums skolotāju atbalstam
pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanai

Augusts 2020
Nr. 13

Par skolu, ķīmiju un šahu

Un par pusgadsimta pieredzi
izglītības sistēmā stāsta
Skola2030 līdzšinējā vadītāja
Velga Kakse. – **6.lpp.**

Fokusēšanās uz būtisko

Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas
direktors Helvijs Valcis stāsta par
pārmaiņām savā skolā. – **13.lpp.**

Kas nosaldē puķes?

No bērnu jautājumiem –
līdz uzstāšanās prasmēm:
Apes PII "Vāverīte" pieredzes
stāsts. – **28.lpp.**

Saturs

Solis uz priekšu	3
Santa Prancāne. Jauns posms ar jaunu jaudu	4
Ar pusgadsimta pieredzi izglītības sistēmā – par skolu, ķīmiju un šahu	
Intervija ar Velgu Kaksi	6
Fokusēšanās uz būtisko un reāli sasniedzamo	
Intervija ar Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas direktoru Helviju Valci	13
Gatavojoties jaunajam mācību gadam. 5 soļi	18
Septiņi stāsti par gatavošanos jaunajam mācību gadam	22
Bērnu jautājumi kā izejas punkts, lai mācītos	
Apes PII "Vāverīte" pieredzes stāsts	28
Gads pagājis – kas mainījies? Stāsta 3 pirmsskolu skolotājas	32
Kas ir lietpratība jeb kompetence? Atbild 1.-3.klases bērni	33
Jautājumi un atbildes	
Par vērtēšanu, uzsākot pilnveidotā mācību satura īstenošanu 1., 4., 7. un 10.klasēs	34
Kad un kā izteikt summatīvos vērtējumus?	34
Kad un kā izteikt formatīvo vērtējumu?	34
Vai sākumskolā vairs nav ētikas un kristīgās mācības?	36
Kā plānot mācību saturu, uzsākot mācību gadu pirmsskolā?	36
Aktualitātes	37

Redaktore: Inese Leitāne

Redkolēģija: Zane Oliņa, Alnis Auziņš, Katrīna Duka-Gulbe, Mihails Basmanovs, Liene Rolanda, Rasa Dirvėna, Jolanta Klišāne, Daiga Brakmane

Korektūra: Alnis Auziņš

Maketētāja: Gita Dimdiņa

Vāka foto: Lauma Kalniņa, *Skola2030*

Saziņai: info@skola2030.lv, tālr. 66051908

www.skola2030.lv

© Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā.

Domāt.Darīt.Zināt. materiālus drīkst izmantot informatīviem, izglītības un pētniecības mērķiem, obligāti norādot avotu. Ja vēlaties izmantot materiālus citiem nolūkiem, rakstiet uz e-pasta adresi info@skola2030.lv .

Solis uz priekšu

Kad man šķiet, ka jau visu zinu, un visu, ko varēju, esmu paveikusi, atnāk gudrs vērotājs un parāda – redzi, te ir ceļš tālāk, dziļāk, plašāk, te vēl ir, ko darīt, pamēģini! Tas, ko uzskatīju par gatavu, iegūst gluži jaunu virzienu un izskatu. Šādu pieredzi šovasar guvu gleznošanas nodarbībā – atklājumā ne vien par krāsām, bet arī par sevi, savām dzīves stratēģijām. Rosināt uzdrīkstēties, nebaidoties mainīt tā brīža sasniegto, pievienot jaunas krāsas un raksturu, eksperimentēt un nokļūt soli tālāk – to varam dod cits citam, bet kurš gan to spētu labāk par skolotāju, kam uzticas? Un prieks ir abpusējs – ir tik rosinoši gan palīdzēt kādam tikt tālāk no tās vietas, kur viņš ir pašlaik, gan pieņemt šādu palīdzību.

Visās skolās gatavošanās jaunajam mācību gadam notiek pilnā sparā. Šis mācību gads būs izaicinošs, turklāt dubultā, jo jaunums ir ne vien jauno pamatizglītības un vidējās izglītības standartu stāšanās spēkā un visās skolās mācības atbilstoši pilnveidotajam saturam, bet arī dažādās mācību formas (klātienē, attālinātas, kombinētas – saskaņā ar IZM vadlīnijām) atbilstoši šā laika situācijai valstī un pasaulē.

Īsumā par to, ko atradīsiet šajā izdevumā.

Piecu punktu saraksts atgādinās par galvenajiem soļiem un resursiem, lai sagatavotos mācībām pēc pilnveidotā satura.

Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas direktors Helvijs Valcis garākā intervijā stāsta, kā pārmaiņas ienākušas viņa vadītājā skolā. Savukārt septiņās īsākās intervijās dažādu skolu pārstāvji (no Rīgas, Vecumnieku, Siguldas, Rugājiem, Ventspils, Jelgavas un Dundagas) dalās pārdomās par gatavību jaunajam mācību gadam un to, ko sagaida no jaunā satura.

Kā rodas migla? Kā ezis iet gulēt? Piedāvājam Apes pirmsskolas "Vāverīte" pieredzes stāstu par to, kā bērnu daudzus jautājumus var izmantot, lai mācītos, turklāt ne vien tādēļ, lai uz zinātu atbildes uz tiem, bet arī, lai apgūtu publiskas uzstāšanās un prezentāciju veidošanas prasmes. Un trīs pirmsskolas skolotājas stāsta par to, kā veicies šo gadu un kādas pārmaiņas notikušas viņu pirmsskolā.

Esam sagatavojuši arī atbildes uz trim skolotāju jautājumiem – par vērtēšanas izmaiņām, ētikas un kristīgo mācību sākumskolā un mācību darba plānošanu pirmsskolā, kā arī svarīgāko notikumu un pasākumu apskatu.

Taču vispirms – iepazīstieties – Santa Prancāne, *Skola2030* projekta vadītāja! Kopš augusta Santa, kura līdz šim vadīja projekta profesionālās pilnveides komandu, pēctecīgi turpina līdzšinējās projekta vadītājas Velgas Kakses iesākto. Lasiet arī plašāku interviju ar Velgu Kaksi par pusgadsimta pieredzi izglītības sistēmā un šajā laikā pieredzētajām pārmaiņām.

Vēlu visiem veiksmi, pacietību un izturību, kā arī piedzīvot cieņpilnu un rosinošu daudzveidīgas sadarbības spēku!

Inese Leitāne,
Skola2030, Domāt.Darīt.Zināt. redaktore

Izdevumu Domāt.Darīt.Zināt. atradīsiet mājaslapā <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/zinu-izdevums> – varat brīvi izdrukāt, lasīt, dot kolēģiem, apspriest lasīto. Ierosinājumus un pārdomas esat laipni aicināti sūtīt uz e-pastu info@skola2030.lv.

Piesakieties jaunumiem un ziņu izdevuma saņemšanai e-pastā: <http://skola2030.lv/piesakies-jaunumiem>.

Jauns posms ar jaunu jaudu

Ir noslēdzies nozīmīgs posms vienā no vērienīgākajiem izglītības projektiem Latvijā – izstrādāts pilnveidots mācību saturs un pieeja visās vispārējās izglītības pakāpēs. No šī mācību gada to pakāpeniski sāks ieviest. 1. septembrī Latvijas skolās 1., 4., 7. un 10. klasēs mācības sāks atbilstoši jaunajiem pamatzglītības un vispārējās izglītības standartiem. Turpmāko triju gadu laikā uz jaunajam standartam atbilstošām mācībām pāries visas klašu grupas. Pirmskolas izglītības vadlīnijas stājās spēkā jau pērn. Jauns posms sākas arī VISC īstenotā ESF projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (*Skola2030*) darbā.

Santa Prancāne, *Skola2030* projekta vadītāja,
foto: *Skola2030*

Tagad, kad saturs izstrādāts, mūsu svarīgākais uzdevums būs palīdzēt katrai skolai standartos ierakstīto īstenot dzīvē. Apzinos – tas nebūs ne uzreiz, ne vienkārši, taču esmu droša par turpmāko. Turklāt pašlaik noteikti ir vieglāk nekā projekta sākumā – mums ir lieliska profesionāļu komanda, ir pieredze un, man gribētos ticēt, arī skolotāju un partneru ticība idejai un uzticība.

Liels paldies par lieliski iesākto līdzšinējai projekta vadītājai Velgai Kaksei, kura līdz ar pilnveidotā mācību satura izstrādi noslēdz savu vairāk nekā 48 gadus ilgo aktīvo darbu dažādās jomās Latvijas izglītības nozarē un kuras darbu man būs gods un izaicinājums turpināt.

Ir sagatavoti mācību priekšmetu programmu paraugi skolām – visos mācību priekšmetos pamatzglītībā un

pamatkursos vidējās izglītības pakāpē; sagatavošanā ir padziļināto kursu programmas,¹ kuras pašlaik tiek saskaņotas ar nākotnes valsts pārbaudes darbu koncepciju. Saīdzinot ar esošajiem, jaunie mācību priekšmetu un kursu programmu paraugi ir detalizētāki, apjomā plašāki, iekļauj katra temata sasniedzamos rezultātus un detalizēti apraksta konkrētas skolēna darbības – kas viņam jādara, kāda pieredze jāiegūst, kāds skolotāja atbalsts nepieciešams, lai šo tematu apgūtu.

Satura izstrāde mācību līdzekļu paraugiem, kas tiek izstrādāti kopā ar mūsu sadarbības partneriem – Latvijas Universitāti, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju, Liepājas Universitāti, Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmiju un Daugavpils Universitāti –, ir praktiski pabeigti un pašlaik

¹ Vidusskolas pirmajā un otrajā gadā pārsvarā paredzēts mācīties pamatkursus, bet padziļinātos – trešajā gadā jeb 12. klasē, t. i., vismaz pēc diviem gadiem.

tiek gatavoti publicēšanai. Mācību gada sākumā būs pieejami pirmie mācību līdzekļu komplekti mācību gada uzsākšanai. Pakāpeniski mācību resursu krātuvī <https://mape.skola2030.lv/> papildinās arī citu izdevēju un autoru mācību līdzekļi un jauni atbalsta materiāli.

Vēlos vēlreiz uzsvērt – visi izstrādātie mācību priekšmetu un kursu programmu paraugi veidoti kā atbalsta materiāls skolotājiem, taču tie nav obligāti – izstrādātajām programmām ir tikai ieteikuma raksturs. Tāpat kā līdz šim skolotājiem saistoši jeb obligāti ir vienīgi skolēniem noteiktie sasniedzamie rezultāti mācību jomās. Tie ir bijuši pieejami kopš standartu pieņemšanas brīža valdībā – pamatizglītībā kopš 2018. gada rudens, vidējās izglītības pakāpē – kopš 2019. gada rudens. Tie viegli uztveramā veidā publicēti te: <https://www.skola2030.lv/lv/macibu-saturs/merki-skolenam/sasniedzamie-rezultati>.

Projektā esam daudz strādājuši, lai semināros, konferencēs, profesionālās pilnveides pasākumos skaidrotu un palīdzētu īstenot pilnveidoto saturu un pieeju savās stundās. Projekta ietvaros ir notikušas nozīmīgas konferences un semināri. Izglītojošos un informatīvos pasākumos kopumā esam iesaistījuši jau vairāk nekā 21 000 skolotāju; ap 11 000 skolotāju jau saņēmuši apliecinājumus par pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmu apguvi. Projektam ir ļoti plašs sadarbības partneru loks – tās ir 67 pašvaldības un 100 izglītības iestādes, turklāt vēl arī piecas augstskolas, kas īsteno pedagogijas izglītības programmas un ir iesaistītas projektā gan profesionālās pilnveides nodrošināšanā, gan mācību līdzekļu izveidē, kā arī Latviešu valodas aģentūra un Strazdumuižas vidusskola – attīstības centrs.

Nākamais no lielākajiem darbiem – sagatavot pilnveidotajam saturam atbilstošus valsts pārbaudes darbu (eksāmenu) paraugus.² Jaunos eksāmenus skolēni pirmoreiz kārtos pēc trim gadiem – tikai pēc tam, kad atbilstoši jaunajam standartam būs apgūts mācību saturs visā izglītības posmā. Tāpat plānots izstrādāt digitālos mācību un metodiskos līdzekļus, kā arī izveidot vienotu tiešsaistes mācību vidi, kas bez maksas būtu pieejama visām Latvijas vispārējās izglītības iestādēm gan klātienē, gan attālinātu mācību nodrošināšanai.

Komandā darbu turpina *Skola2030* mācību satura ieviešanas vadītāja Zane Oliņa, mācību satura izstrādes struktūrvienības vadītājs Pāvels Pestovs, kurš nodrošinās arī diagnosticējošo darbu un eksāmenu paraugu izstrādi, kā arī Katrīna Duka-Gulbe, ieviešanas atbalsta struktūrvienības vadītāja, kura nodrošinās atbalstu mācību satura

ieviešanai, tostarp sabiedrības informēšanai.

Esmu pārliecināta – spēks ir sadarbībā. Jauno saturu visvieglāk būs īstenot skolās, kur skolotāji spēs profesionāli sarunāties par to, ko viņi dara, skolās, kurās skolotāji un skolas vadība strādās kopā, skolās, kuras radīs iespēju veidot plašāku kopienu, sadarbojoties ar citiem kolēģiem, ar pašvaldību, iesaistot vecākus. Novēlu atrast domubiedrus un degsmi kopā mācīties un saprast! ☺

Uzziņai

Santa Prancāne strādājusi VISC īstenotā ESF projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (*Skola2030*) kopš pirmās dienas un vadījusi profesionālās pilnveides programmu izstrādi un īstenošanu, mācību satura aprobāciju, plānojusi un pārraudzījusi daudzveidīgus mācību satura ieviešanas pasākumus. Ieguvusi bakalaura grādu matemātikā, bet maģistra grādu sociālajās zinātnēs. Darba karjeru sākusi Latvijas Bankā kā maksājumu sistēmu analītiķe, taču vēlāk izvēlējusies pievienoties izglītības programmai “Iespējamā misija” un strādājusi Blīdenes pamatskolā par matemātikas, fizikas un informātikas skolotāju. Bijusi Eiropas skolu sadarbības tīkla *eTwinning* koordinatore Latvijā.

2 Pirmos valsts pārbaudes darbus saskaņā ar jauno saturu skolēni, kas šogad uzsāks mācības 10. klasē, varēs kārtot jau pēc diviem gadiem – optimālā līmeņa obligātos eksāmenus latviešu valodā, matemātikā un svešvalodā.

Ar pusgadsimta pieredzi izglītības sistēmā – par skolu, ķīmiju un šahu

Saruna ar Mg. chem. Velgu Kaksi, *Skola2030* projekta līdzšinējo vadītāju (no 2016. līdz 2020. gada augustam)

Noslēdzoties pilnveidotā mācību satura un pieejas izstrādei un aprobācijai, pelnītā atpūtā devusies Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotā ESF projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” (*Skola2030*) līdzšinējā vadītāja Velga Kakse. Aicinājām Velgu Kaksi uz sarunu – atskatīties uz mainīgo un nemainīgo izglītībā, uz svarīgākajiem robežstabiņiem izglītības attīstībā Latvijā un arī savā dzīvē.

Sarunājās Inese Leitāne un Alnis Auziņš, *Skola2030*,
foto: Jānis Deinats un no *Skola2030* arhīva

Jūs esat izglītības sistēmā teju pusgadsimtu. Esat strādājusi skolā par ķīmijas skolotāju, vadījusi Latvijas Ķīmijas skolotāju asociāciju, mācību un metodisko darbu ISEC (Izglītības satura un eksaminācijas centrs, tagad Valsts

izglītības satura centrs (VISC)) un vēlāk VISC dabaszinātņu priekšmetos, pieredzējusi dažādus laikus, pārmaiņas. Kas tik ilgstoši ir uzturējis jūsu interesi darboties izglītības jomā?

Jā, laikam citā sistēmā nemaz neesmu bijusi. No 1972. gada strādāju zinātnē, LU Ķīmijas fakultātē, tikko kā nodibinātajā Radiācijas ķīmijas laboratorijā sākumā par

laboranti, bet vēlāk par jaunāko zinātnisko līdzstrādnieci. No 1977. gada pavisam noteikti esmu izglītībā, jo tad, darbus apvienojot, gadu aizstāju ķīmijas skolotāju Rīgas 72. vidusskolā. Man nebija nekādas saprašanas par pedagogiju, klasē – apmēram 40–42 skolēnu, bet man šis darbs iepatikās. Pēc tam gan turpināju darbu laboratorijā, bet pirms sesijas mūžībā aizgāja Latvijas Universitātes (LU) ķīmijas mācīšanas metodikas pasniedzējs, un mani uzrunāja Fizikālās ķīmijas katedras vadītājs: “Tu vismaz gadu esi bijusi skolā, tev būs jāvada šis kurss. Tev ir divas nedēļas laika, aizej uz bibliotēku sagatavoties.” Tā es vairākus gadus vadīju kursu “Ķīmijas pasniegšanas metodika”, turklāt krievu plūsmas studentiem – krievu valodā. Pēc kāda laika man piezvanīja no Rīgas 58. vidusskolas, tagad Ilģuciema vidusskolas, un aicināja darbā par skolotāju. Piekritu un tur nostrādāju no 1984. līdz 1995. gadam – par ķīmijas skolotāju un četrus gadus arī par direktora vietnieci. Tad sāku strādāt ISEC, pašreizējā VISC, līdz 2005. gadam apvienojot ar darbu Ilģuciema vidusskolā. Tātad visu laiku izglītības sistēmā.

Varbūt noteicošā bija interese par ķīmiju. Mani vadīja vēlme, lai bērni pēc iespējas vairāk saprastu ķīmiju, jo citādi mūsdienās dzīvot ir grūti un pat bīstami. Ne jau formulas ir tik svarīgas, bet izpratne par to, kas tev ir apkārt, un tas skar katru cilvēku. Man likās – kā var nesaņemt ķīmiju? Bet, ja nesaprot, tad bērniem jāpalīdz. Bez ķīmijas nekā nav. Reiz skolā piedzīvoju tādu gadījumu. Tie bija laiki, kad ķīmijai nebija laba slava, jo visu slikto, kas bija apkārt, saistīja ar ķīmiju. Kāds astotās klases skolēns stundā paziņoja: “Man tā ķīmija nav vajadzīga. Ķīmija ir slikta!” Es viņam atbildu: “Ģērbies nost!” Viņš skatās uz mani lielām acīm – kāpēc? “Tāpēc, ka tev ķīmiju nevajag. Viss, kas tev mugurā, ir viena vienīga ķīmija – apavi, bikses, kreklis.” Puisim bravūra noplaka, un viņš pat sāka ar interesi mācīties.

Kā šajā pusgadsimta laikā ir mainījies skolotāja darbs? Kā bija agrāk, kā ir tagad?

Būtiski ir tas, ka gadu gaitā ir pieaugusi skolotājiem dotā brīvība un atbildība, un līdz ar jauno saturu tās ir vēl vairāk palielinājušās. Standarts pasaka virsotni, uz kuru ir jātiecas, bet tas, kā bērnus uz kalna galu aizvest, ir skolotāja rokās. Skolotājs var izvēlēties, kā un kad mācīt. Protams, ja izvēlē kļūdisies, tad vēlamā rezultāta nebūs.

Jaunā satura ieviešana aicina skolotāju nepalikāt tikai šauri sava mācību priekšmeta ietvarā, bet lūkoties uz iespējām sadarboties ar savas mācību jomas kolēģiem un arī citu mācību jomu skolotājiem, lai visi kopā sasniegtu standartos noteiktos mērķus. Tas ievērojami atšķiras no četrdesmit gadus tālas pagātnes.

Pagājušā gadsimta 80. gados bija vienota programma katrā mācību priekšmetā, uzrakstītas metodikas, kā mācīt konkrētos tematus, viena mācību grāmata, visiem bija jāmaca vienādi, neņemot vērā, ka skolēni klasē var būt dažādi un katram no viņiem ir nepieciešama individuāla pieeja. Ja kāds skolotājs nestrādāja pēc šīs vienotās programmas, pat neskatoties uz to, ka skolēnu zināšanas bija labas, saņēma pārmetumus no dažādiem pārbaudītājiem. Ja ķīmijas skolotājam jautāja: “ko jūs mācāt?”, atbilde bija – ķīmiju. Tagad es uz šo jautājumu gribētu dzirdēt atbildi: es palīdzu skolēniem iemācīties, kā mācīties ķīmiju, un saprast, kāpēc ķīmija jāmacās. Tas, protams, attiecas uz jebkura mācību priekšmeta skolotāju. Cilvēki taču ir dažādi. Ir tādi, kuriem ļoti patīk stingri rāmji, darīt to un tā, no tikiem līdz tikiem, atliek tikai izpildīt, un viņi labi izdara savu darbu. Droši vien būs tādi skolotāji, kuriem labāk patiktu, ja nebūtu tik daudz brīvības. Cits atkal šādos nosacījumos jūtas iesprostots. Projektā ir izstrādāti mācību priekšmetu programmu paraugi, kurus varēs izmantot tie skolotāji, kuri ērtāk jūtas, ja viņiem ir pateikts, ko un kā mācīt. Taču tiem skolotājiem, kuriem ir vēlme mācīt citādi, ir iespēja šos paraugus pārveidot, pielāgot savu skolēnu vajadzībam vai pat pilnībā veidot savas mācību priekšmetu programmas, izvēloties citus ceļus, kā aizvest skolēnus līdz tai kalna virsotnei, tikai nedrīkst aizmirst, ka, pārveidojot programmu paraugus vai veidojot jaunas mācību priekšmetu programmas, tās ir jāsaprot ar citu mācību priekšmetu skolotājiem.

Tās ir lielākās pārmaiņas, skatoties teju 40 gadu tālā pagātnē.

Daudzreiz dzirdam sakām – mūsdienu skolēni ir citādi, bērni ir citādi. Vai bērni ir ievērojami mainījušies, vai arī laiks un sabiedrība prasa citu attieksmi, pieeju, jo ir citas vajadzības?

Bērns ir bērns. Viņš aug, piedzīvo dažādas attīstības stadijas, tā ir bijis un būs. Mainās vide, kurā bērns attīstās. Mūsdienu bērns atnāk uz skolu ar pilnīgi citām priekšzināšanām un prasmēm nekā pirms gadiem divdesmit trīsdesmit. Atceros sevi pirmajā klasē. Kad 1961. gadā vecāki nopirka televizoru, skatījos un klausījos, kā diktores Gerda Riekstiņa katru vakaru teica “Labvakar!”, un es viņai pieklājīgi atbildēju ar to pašu. Tāda bija 60. gadu bērnu uztvere, kas ir pilnīgi nesalīdzināma ar mūsdienu bērnu saprašanu un pieredzi.

Agrāk bērni skolā ieradās apmēram ar vienādām priekšzināšanām, bet tagad tās pirmajā klasē ļoti atšķiras – atkarībā no vietas, kur skola atrodas, no vecākiem. Kādiem ir laba saprašana par dabu, citiem par tehniku,

Velga Kakse (1. rindā 3. no labās) kopā ar Skola2030 komandu pēc konferences "Skola pasaulē - pasaule skolā" 3.10.2020. Centrā - Santa Prancāne, projekta pašreizējā vadītāja, un Zane Oliņa, mācību satura ieviešanas vadītāja, kā arī britu vieslektors par vērtībām skolā Nils Hokss.

vēl citiem par modi. Agrāk veikalos bija trīs iepakojuma materiāli: stikls (pudeles), metāls (skārdenes) un brūns ietinamais papīrs no viena ruļļa. Kādreiz bērni redzēja, ka precī uzliek uz svariem, tur kaut kas parādās, tā ir masa. Mūdienu bērns to neredz, tagad veikalā skatās uz cenu, nevis uz produkta masu.

Tāpēc arī, domājot par jauno saturu, jāsaprot, ka ir lietas, kas bērnam jau ir pilnīgi skaidras, atnākot uz pirmo klasi, un kas kādreiz tā nebija, savukārt daudz kas mums, pieaugušajiem, pašsaprotamais bērniem tāds nav. Mūsu tautas tradīcijās, folklorā ir daudz vārdu, kas tagad bērniem neko neizsaka. Ar burtu "ņ" no priekšmetiem latviešu valodā ir tikai ņieburs. Mācoties burtus, citu piemēru nav, bet, ja bērns nedejo tautiskās dejas, viņš nezina, kas ir ņieburs. Un tādu vārdu ir visai daudz, tas jāpatur prātā un jāskaidro.

Kas ir tas nemainīgais, vērtīgais, ko redzat izglītībā, kas saglabājas cauri laikiem un pārmaiņām?

Nemainīgais joprojām ir skolēns un skolotājs, un kādu laiku joprojām tā būs.

Lai gan skola visbiežāk ir ēka, telpa, kurā notiek mācību process, taču skola var arī nebūt telpa, jo mācību process var notikt visur. Kādreiz bija pierasts, ka skolotājs stāv klases priekšā, bērni sēž solu rindās. Tas ir mainījies

jau gadus divdesmit. Nodarbības var notikt mežā, plavā, pie upes, muzejā, rūpnīcā, teātrī – atbilstoši sasniedzamajam rezultātam. Pirms gadsimta ceturkšņa ar pašreizējo pilnveidotā mācību satura ieviešanas vadītāju Zani Oliņu sākām ieviest Latvijā vides izglītību, Bērnu Vides skola izdeva jauko mācību materiālu "Vedīsim skolu laukā".

Skola – skola varbūt ir drīzāk kopiena, kurā ir skolēni un skolotāji un kāds no vadības. Klase ir liela ģimene ar audzinātāju – mammu vai tēti – priekšā. Taču jau 90. gados vidusskolā bija profilkursi, un atceros, kā no trim paralēlklasēm skolēni izvēlējās vienu profilkursu un nāca kopā mācīties. Tas, ka obligāti visos mācību priekšmetos bērniem ir jābūt kopā, ir pilnīgi bezjēdzīgi. Bet kaut kādu dalījumu pa klasēm vajag, lai skolēniem būtu sava piederības apziņa.

Arī stundu saraksts vairs nav strikts. Manā skolā darbojāmies starptautiskā vides izglītības projektā "Baltijas jūras projekts", un jau tad variējām ar stundu sarakstu. Braucām uz jūru, visu dienu bija stundas bioloģijā un ķīmijā, pēc tam nākamajā nedēļā stundas ieguva to mācību priekšmetu skolotāji, kam tās bijām "atņēmuši". Tāpat dodoties mācību ekskursijā, piemēram, uz rūpnīcu, ir brīvi jāvariē ar stundām – no kāda mācību priekšmeta jāizņemamas un pēc tam jāatdod. Domāju, ka nebijām vienīgais izņēmums, tāpēc daļai skolu tas nav jaunums. Visai daudz skolu šādi jau strādā.

Atskatoties uz paveikto un neseno vēsturi, kas ir bijuši svarīgākie robežsstarpiņi izglītības attīstībā Latvijā?

Ejot uz priekšu, vienmēr ir jāpaskatās atpakaļ, lai nepieļautu tās kļūdas, kas pieļautas agrāk. Jāizanalizē pagātne, labais jāpaņem līdzi, par ne tik labo jādomā, kā labot, mainīt. Pašlaik tā notiek – labo esam saglabājuši un mēģinājuši labot to, kas nav bijis tik labs. Mācību saturs ir bijis ļoti sadrumstalots, pārklājies, piemēram, vienā mācību priekšmetā ir izvirzītas prasības skolēnam kaut ko zināt, bet skolēns to nemaz nevar jēgpilni apgūt, jo viņam vajag prasmes, priekšzināšanas no cita mācību priekšmeta, ko mācīs tikai pēc diviem gadiem. Tieši šādas situācijas ar jauno saturu esam mēģinājuši novērst. Visai ilgi un grūti gāja, jo bija jāsalīdzina visas mācību jomas horizontāli un vertikāli – tas aizņēma daudz laika. Secībai ir liela nozīme. Vispirms kaut kas jāiemāca matemātikā, pēc tam var mācīties fiziku un ķīmiju. Pēctecība nobruka 90. gadu sākumā, kad atteicās no padomju laika sakārtotās sistēmas, kur mācību priekšmeti precīzi sekoja cits citam. Kad to noārdīja, veidojot jauno saturu, eksperti strādāja individuālās grupās pa mācību priekšmetiem, katrs savu lauciņu kopa atsevišķi. Pēc tam katrā nākamajā mācību satura pilnveides reizē ir mēģināts sakārtot gan pēctecību, gan novērst mācību priekšmetu dublēšanos. Svarīgākie pavērsieni? Pirmais bija mēģinājums ieviest profilkursus vidusskolā. Tās skolas, kas ātri reaģēja, arī mana skola, pēc gada izdarīja nopietnas izmaiņas. Profilkursus izvēlējās tikai 12. klasē, un tos mācījās tie, kas tiešām to gribēja. Šie skolēni bija motivēti, viņiem jau bija mazliet cita domāšana. Tad profilkursus likvidēja, laikam 2000. gadā pārgāja uz četrām izglītības programmām – tās bija vispārīglītojošā, dabaszinātņu, humanitārā un profesionālā, – kas bija nākamais solis tajā virzienā, lai bērni mācītos atbilstoši savām interesēm. Nākamais mēģinājums sakārtot lietas bija jaunie standarti – 2005. gadā pamatskolai, 2006. gadā vidusskolai. Dabaszinātnēs jau ienāca pētnieciskās darbības, IKT, t. i., izglītība centās iet līdzi laikam. Lai pateiktu, vai kaut kas ir bijis labi vai ne tik labi izglītības jomā, vajag laiku – tie ir apmēram 12 gadi, jo rezultātu redzi tad, kad skolēns beidz 12. klasi. Līdzīgi tas ir arī citās valstīs.

Gandarījums ir par to, ka tas, ko VISC ir pakāpeniski darījis, skolās soli pa solim ir īstenojies. Pati esmu līdzdarbojusies arī centralizēto eksāmenu izstrādē, jo mācību priekšmeta speciālisti bija atbildīgi gan par mācību saturu, gan eksāmeniem. Cik grūti pārgājām uz 10 ballēm vērtēšanā! Cik grūti gāja ar formatīvo vērtēšanu – mēģinājām to ieviest jau 90. gadu beigās, saprotot, cik svarīga ir vērtēšana mācību procesa laikā, jo tā palīdz bērnam mācīties. Bijām jau tikuši līdz MK noteikumiem, bet sabiedrības

vēlpmju dēļ mūs atsvieda atpakaļ, vecāki citādi nesapratīšot vērtējumu. Toreiz neizdevās, tagad darām atkal.

Gandarījums ir par katru nodzīvoto dienu! Tiešām.

Un kāda ir šis atziņas “ķīmiskā” formula?

Pa dienu jau var visādi iet, bet, kad vakarā apspēžos un padomāju, tad atceros, ka bija taču arī tik daudz laba. Nav tādu dienu, kurā nebūtu bijis nekā laba. Tā īpaši svarīgi domāt, strādājot skolā. Un es nekad nenesu darbu uz mājām.

Kāds jūsu skatījumā ir labs skolotājs?

Savā ziņā skolotājs katru dienu katrā klasē izpilda savu lomu, kas ietver: labs aktieris, psihologs un ļoti zinošs savā

Mācību saturs ir bijis ļoti sadrumstalots, pārklājies, piemēram, vienā mācību priekšmetā ir izvirzītas prasības skolēnam kaut ko zināt, bet skolēns to nemaz nevar jēgpilni apgūt, jo viņam vajag prasmes, priekšzināšanas no cita mācību priekšmeta, ko mācīs tikai pēc diviem gadiem. Tieši šādas situācijas ar jauno saturu esam mēģinājuši novērst. Visai ilgi un grūti gāja, jo bija jāsalīdzina visas mācību jomas horizontāli un vertikāli – tas aizņēma daudz laika. Secībai ir liela nozīme.

---

konkrētajā zinātnes vai mākslas jomā. Vēl līdzība ar aktieri – aktieris nedrīkst savas problēmas, pat traģēdijas privātajā dzīvē parādīt skatītājiem. Skolotājs skolēniem arī ne.

Labs ir tas skolotājs, kurš atrod pieeju katram bērnam, kuram klasē nav “labo” un “slikto”, kurš nestrādā tikai ar izcilībām vai arī tikai tādēļ, lai pievilktu klāt atpalcējus. Labs ir tas, kurš palīdz bērnam mācīties, nevis māca priekšmetu.

Padomāsim par bērna motivāciju mācīties. Bērns var teikt, ka viņam patīk iet uz skolu. Var patīkt satikties ar klasesbiedriem, bet vai patīk mācīties? Padomju laikā ābecē pirmais pantiņš bija Pētera Sila dzejolis: “Šurp, grāmatas, uz skolu, / Es būšu teicamnieks, / Tad māmiņai un tētiņam, / Un Dzimtenei būs prieks.” Bērni iet uz skolu, nevis lai mācītos sev, bet sagādāt kādam godu. Taču labs skolotājs palīdz bērnam nonākt līdz apziņai, ka katrs mācās sev. Ja būs iemācījies sev, tad būs derīgs arī sabiedrībai. To, starp citu, mācīs sociālajās zinībās. Pati nekad nemācījos atzīmes

Saņemot Centrālās finanšu līgumu aģentūras (CFLA) pateicības rakstu projekta komandai par nozīmīgu ieguldījumu projekta īstenošanā un kvalitatīvu un efektīvu vadību - kopā ar VISC vadītāju Guntaru Catlaku.

dēļ. Ja man kaut kas nepatika, tad izpildīju minimumu. Ar atzīmju dēli kaklā pa dzīvi nestaigāsi.

Ko vispār uzskatām par skolotāju? Dzīvu būtni, datoru? Kādu, kas virza procesu, vajag. Var jau kaut ko apgūt pašmācībā, tālmācībā, izmantojot priekšā uzrakstīto, bet arī tad vispirms ir bijis skolotājs, tikai viņš ir aiz kadra. Ja arī dators kādreiz aizstās dzīvo būtni skolotāju, pirms tam skolotājs būs izveidojis programmu. Kāds būs uzrakstījis grāmatu.

Trijotne "skolēns, mācību saturs, skolotājs" ir kā vienādmalu trijstūris. Līdzko vienu virsotni noņem, trijstūra vairs nebūs. Šis trijstūris gan var pašķobīties, pārvērsties par taisnleņķa trijstūri vai vēl kādu citu. Domājot par nule paveikto, varbūt skolēns ir trijstūra garākā mala, skolēnam pašam būs vairāk jāvēlas pašam kaut ko darīt. Saturam vienmēr ir jābūt, skolotājam arī, kurš palīdz bērnam mācīties, un bērnam, kurš mācās.

Jūsu interese ir šahs. Vai tas ir palīdzējis jūsu darbā? Domāšanā?

Spēlēt iemācīja tēvs, kad gāju pirmajā vai otrajā klasē. Viņš neko priekšā nedevis un vienmēr mani apspēlēja, un es dusmojos. Tēva atbilde bija – mācies! Tā kā esmu ļoti spītīga, tad neatlaidos. Protams, tēvs izskaidroja manas kļūdas. Kad mūsu Doles skolu slēdza un es nokļuvu Rīgā, sāku iet Rīgas Pionieru pils šaha pulciņā. Mani treneri bija Alfrēds Akmentiņš, Pēteris Šadurskis un vēlāk jau 3. Bērnu un jaunatnes sporta skolā Vija Rožlapa. Starp citu, mēs pašlaik sarunājamies projekta birojā Aspazijas bulvārī, un šajā apkaimē arī pagāja mans jaunības laiks – tepat netālu gan 2. vidusskola, gan tolaik arī šaha klubs.

Pirms gadiem desmit pavīdēja ideja, ka Latvijā skolās vajadzētu mācīt šahu, ne jau kā obligātu mācību

priekšmetu, bet piedāvāt šaha pulciņu. Šo ideju atbalstīju. Katram vajadzētu kaut nedaudz pamēģināt šahu spēlēt. Šahs attīsta domāšanu un pacietību. Pati spēlēju šahu tikai ar klasisko apdomas laiku. *Blicot* man nepatīk. **Man sagādā baudu rakņāties iespējās.**

Ar šahu nopietni nodarboties pārtraucu tad, kad sāku studēt. Bija skumji, ka nevarēju to savienot. Vēlāk gan ir bijuši interesanti gadījumi. Kad 72. vidusskolā strādāju par ķīmijas skolotāju, pieķēru bērnus stundas laikā zem galda spēlēt. Saku – labi, pēc stundām izspēlējam partiju, ja jūs divatā mani vinnēsiet, jūs varēsiet stundās spēlēt šahu. Divdesmit minūtēs viņus uzvarēju. Reizēm vidusskolēnu darba un atpūtas nometņu "Lotoss" laikos ar bērniem vakaros esmu uzspēlējusi. Tagad – savu retu reizi mājās.

Kā šahista domāšana palīdz pieņemt lēmumus?

Ir izstrādājies ieradums analizēt, padomāt, vismaz soli uz priekšu, arī atpakaļ. Kā labāk darīt, tā vai citādi, varbūt vispār nedarīt. Starp citu, vēl par šahu un ķīmiju. Ķīmija ir vienīgais mācību priekšmets, kas māca domāt uz priekšu un arī atpakaļ. Lai uzrakstītu reakciju vienādojumus, jāuzraksta, kas tur radīsies, un tad jāatkāpjas atpakaļ un jāpaskatās, kas tad tur bija, jāsaliek koeficienti. Šahā ir līdzīgi – jādomā uz priekšu un jādomā atpakaļ. Un jācenšas paredzēt pretinieka atbildi.

Ar ko *Skola2030* mācību satura pārskatīšana ir īpaša? Kas ir tas raksturīgais, tas, kas nebija iepriekš Latvijas izglītības sistēmā?

Šī reforma ir īpaša ar to, ka pirmo reizi neatkarības laikos viss mācību saturs tiek sakārtots no pirmsskolas līdz vidusskolai. Nevienā agrākā satura pārskatīšanā nav īsti strādāts uz visām izglītības pakāpēm vienlaikus. Ir bijis tā: pievērsās vienai, otrai vai trešai. Piemēram, pamatzglītībai un vidējai izglītībai, un tad atcerējās, ka jāmaina kaut kas arī pirmsskolā. Vai arī pirmsskolā paredz jau pirmās, otrās klases līmeni un pēc tam izdomā, ka jāmaina arī kaut kas pamatzglītībā, bet kā tagad to izdarīt?

Arī, ja paskatās uz daudzām citām valstīm, tad īsti tā nekur citur nav bijis, ka pārmaiņas skartu visas izglītības pakāpes uzreiz. Piemēram, Somijā galvenokārt bija tikai pamatzglītības reforma. Un tāpēc, ka mūsu reforma, mūsu projekts skar visas izglītības pakāpes, mums neiet tik ātri, kā gribētos. Taču es uzskatu, ka tieši šādi bija jārikojas. Tāda pieeja novērš satura sadrumstalotību, fragmentārisms un nodrošina pēctecību. Tā tam būtu jābūt. Kā būs izdevies, to redzēsīm pēc laika, un

liela nozīme ir arī veiksmīgam ieviešanas procesam nākamajos gados.

Ja runājam par trijstūri “skolēns, mācību saturs, skolotājs”, tad mēs projektā esam izstrādājuši vienu tā malu – mācību saturu. Svarīgi, kas notiks ar pārējām – kā skolēni to pieņems un kā skolotāji viņiem šajā ziņā palīdzēs. Gribu uzsvērt, ka skolotājos esam ieguldījuši ļoti daudz: ir bijuši kursi, semināri, vebināri, esam informējuši ziņu izdevumos, reklāmas kampaņās, mājaslapā, sociālajos tīklos, vairākus gadus strādājuši ar mācību jomu koordinatoriem. Tik daudz nevienas citas satura pārskatīšanas laikā nav darīts, lai tieši sagatavotu cilvēkus. Nav pamata uztraukumam, ka mācību priekšmetu skolotājiem it kā nav kursu. Mācību priekšmetu saturs grandiozi nemainās. Mainās pieeja, kā sasniegt mērķi. Ja runājam par dabaszinātnēm, tad pirmais mēģinājums bija 2005. gadā, tā laika dabaszinātņu, matemātikas skolotājiem jau vajadzētu būt ar šādu pieredzi un tikai doties tālāk. Ja tagad kāds apgalvo, ka nav kaut ko dzirdējis, pamanījis, tad laikam tajā vietā ir atslēgta elektrība... Vēl, atgriežoties pie skolotājam dotās brīvības, tieši bailēs no tās arī rodas bažas, ka pietrūkst tā un tā. Daudzas esošās mācību grāmatas jau var labi izmantot, tikai ar citu pieeju, nevis burtiski no A līdz Z lasot nodaļu.

Kā jūs raksturotu komandu, kas izstrādāja pilnveidoto saturu?

Mācību satura izstrādes komanda izveidojās, visiem satura izstrādes lietpratējiem piedaloties konkursā, un no apmēram 600 pretendentiem bija iespēja izraudzīties pašus labākos pedagogus un augstskolu docētājus, tātad pašus labākos Latvijas spēkus. Vēlāk darba gaitā komanda nedaudz pamainījās. Jāsaprot, ka nevienā augstskolā nemāca, kā veidot mācību saturu. Komandas cilvēkiem, tāpat kā bērniem, kas ierodas pirmajā klasē, katram bija sava iepriekšējā pieredze, kas reizēm arī traucēja. Teiksim, ja man pašlaik labi sokas mācīt, bērniem pie manis patīk mācīties, kāpēc vispār kaut kas būtu jāmaina? Un strādāt komandā visiem kopā un vienoties – tas nebija vienkārši. Paldies visiem, kas saturu izveidoja līdz galam, par izturību un māku vienoties! Visgrūtāk bija vienoties starp jomām. Savā ziņā paši uz savas ādas izspēlējām modeli, kā sadarbība veidosies skolās. Arī mācību priekšmetu skolotājiem būs jāvienojas – tu mācīsi to, es to, un to mācīsim kopā. Ārējie eksperti vēlāk vērtēja izstrādāto jauno saturu.

Vēl jāpiebilst, ka *Skola2030* komanda ir īpaša ar to, ka tajā pārstāvētas dažādas paaudzes – jaunākajam ir mazliet pāri 20, vecākajam – 60+. Un tā ir ļoti īpaša sajūta – strādāt komandā ar tik plašu vecuma amplitūdu. Esam kā

Santa Prancāne, Velga Kakse un Zane Oliņa LU Botāniskajā dārzā.

sabiedrības modelis, katrs nāk ar savu pienesumu, savas paaudzes un vecuma redzējumu, un kopā varam būt gudrāki, skatīties plašāk. Iesaku visiem pamēģināt.

Kā veidojās mācību saturs? Tātad bija vairākas grupas, kas regulāri sapulcējās un strādāja?

Katrai mācību jomai ir vecākais eksperts, kura pārraudzībā ir mācību satura izstrādātāji mācību priekšmetos – karā priekšmetā mazas grupiņas, pārsvarā pa trim cilvēkiem. Pāvelam Pestovam un Mihailam Basmanovam dabaszinātņu mācību jomā bija piecas grupas, Ansim Nudienam sociālajā un pilsoniskajā mācību jomā divas grupas, Ritai Kursītei – visas svešvalodas un mazākumtautību valodas, Sanitai Lazdiņa un Arvilam Šalmem latviešu valodas kā dzimtās valodas un kā mācību valodas mazākumtautību valodas skolās – divas, Inesei Bautrei veselības un fizisko aktivitāšu jomā – viena.

Vispirms jomu pārstāvji izstrādāja lielās idejas. No lielajām idejām veidoja jomu standartus (nevis mācību priekšmetu standartus). Visi kopā dažādo mācību priekšmetu pārstāvji no lielajām idejām izstrādāja prasības satura apguvei, un, kad šis darbs bija paveikts, tikai tad sāka izstrādāt mācību priekšmetu programmu paraugus atbilstoši standartam.

Projektā sākotnēji strādāja lielā komanda, kas izveidoja saturu, un, kad pirmais *melnraksts* 2017. gadā bija gatavs, lielākā daļa cilvēku aizgāja strādāt pie sadarbības partneriem – uz LU, Daugavpils Universitāti un Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmiju – veidot mācību līdzekļus un piedalīties programmu pilnveidē.

Vēl par gandarījumu. Savā laikā, kad strādāju ISEC, mums izdevās kopīgi nolemt par vienotu terminoloģiju.

Apzīmējumi vienam un tam pašam fizikālajam lielumam fizikā un ķīmijā bija dažādi. Arī tagad projektā svarīga bija spēja vienoties, atkāpties no traucējošās iepriekšējās pieredzes, lai mācību saturā būtu domāts par bērnu, vienlaikus nepazaudējot zinātnei. Agrāk bieži ir bijis tā, ka priekšplānā ir zinātne, lai tad nu bērns mācās, kā spēj.

Kas bija lielākās grūtības tik vērienīgā projektā?

Projekts bija labi izplānots gan laika grafika, gan darbību ziņā. Taču katram projektam ir savi riski. Mums tas ir tāds, ka projekta darbs ir atkarīgs no grozījumiem Latvijas normatīvajos aktos, ko nevaram iepriekš paredzēt. Pamatizglītības standarta apstiprināšana Ministru kabinetā ieilga vairāk nekā pusgadu. Vidējā izglītībā standartu bija paredzēts apstiprināt 2018. gadā, bet apstiprināja 2019. gadā. Bijām neziņā, vai tiks mainīta standarta struktūra, un tas atkal lika gaidīt. Vai atteikties no mācību priekšmetu standartiem, vai tomēr ne. Mēs dabūjām pārstrādāt visas jau izstrādātas programmas – pirmsskolai un pamatzglītībai, arī vidusskolai, jo sākotnēji bijām paredzējuši, ka sešgadnieks ies skolā. Arī mācību līdzekļi, kas bija uzsākti gatavot, bija jāpārstrādā atbilstoši sasniedzamajiem rezultātiem programmā. Standarts, programma, mācību līdzekļi – tā ir ķēdīte, līdzko vienu tās posmu maina, tas ietekmē pārējos saskaitāmos. Projektā katram darbam, katram solim iepilnāno līdzekļus.

Par šo projektu ir ļoti liela sabiedrības interese. Tas ir labi, bet katrs arī grib savu jomu uzskatīt par svarīgāko, uzstāj, ka obligāti vajag to, ko viņš iecerējis, piemirstot, ka svarīgākais ir bērns un galva bērnam ir tikai viena. Par mācību saturu visās izglītības pakāpēs bija plaša sabiedriskā apspriešana. Izvērtēt, ko no ieteikumiem patūrēt, ko neņemt vērā, arī nebija viegli. Simtiem ieteikumu ņēmām vērā, taču nebija vienkārši ieturēt tādu līniju, ka nevar visu laiku kaut ko mainīt, ka mācību saturs bērnam ir domāts vienots, lai viņš izaugtu par sabiedrībai un pats sev derīgu pilsoni, laimīgu cilvēku.

Šī satura pilnveide noteikti nebūs pēdējā. Vai jums ir redzējums, kas būs nākotnē, kurp ejam?

To pat zvaigžņu pētnieki nepateiks. Pasaule tik strauji mainās. Vai pirms gada kāds paredzēja *kovidu* un visu ar to saistīto? Protams, tehnoloģijas attīstās, tās ienāks aizvien vairāk, būs jāiemācās ar tām sadzīvot, izmantot, varbūt no kādām būs jāatsakās. Tas, kas nekad nemainīsies, – jo vairāk cilvēks zinās, jo ilgāk un labāk dzīvos.

Vai izglītības sistēmā esam gana elastīgi, lai nav uzreiz jāmaina standarti, ja gribam dzīvot līdzī pārrmaiņām sabiedrībā?

Manuprāt, apstiprinātie standarti ir gana vispārīgi, tāpēc tie nebūs uzreiz jāgroza, ja zinātnieki atklās ko jaunu. Lielās idejas cilvēkam noderēs, gan dzīvojot tehnoloģiju pasaulē, gan nokļūstot uz vientuļas salas. Tāpēc nevar definēt, ka noteikti jāiemācās tāds vai tāds likums. Jā, mainīsies mācību līdzekļi kā atbalsts. Bet visiem jauniešiem zinātniskajiem sasniegumiem nav uzreiz jāienāk skolā. Vispirms jāsaprot, vai tiem vispār jāienāk skolā. Savulaik DDT atklāja Pauls Millers dabūja Nobela prēmiju, tagad pasaule joprojām cīnās ar pēdējām DDT paliekām. Tas, kas skolotājam arī turpmāk būs jā dara, – jā māca bērnus izvērtēt. Jāiemāca mācīties, turklāt mācīties visu mūžu. Tas ir galvenais.

Tūlīt skolās sāks īstenot jauno saturu, stāsies spēkā jaunie standarti. Ko jūs novēlētu skolām un skolotājiem?

Direktoriem – atbalstīt savus skolotājus un skolēnus, nevis kontrolēt. Skolotājiem – nebaidīties no pārrmaiņām. Tiem, kas jau ir sākuši strādāt pa jaunam, novēlu turpināt. Tiem, kas tikai tagad kaut ko iesāk mainīt savā ierastajā darbā, – saprast, ka nekas nenotiek tūlīt un ka krasi mainīt arī nevajag, viss ir darāms pamazām. Būt pārliecinātam par sevi. Lai visiem kopā izdodas!

Un jūsu privātās ieceres?

Strādāt dārzā, jo ar ceļošanu pašlaik jāpagaida! Un varbūt uzrakstīt mācību grāmatas ķīmijā. ☺

Mg. chem. Velga Kakse

Pēc izglītības ķīmike. Strādājusi Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātes Radiācijas ķīmijas laboratorijā, par ķīmijas skolotāju Rīgas 72. vidusskolā un Rīgas 58. vidusskolā (Ilģuciema vidusskolā).

1995. gadā sākusi darbu toreizējā ISEC (Izglītības satura un eksaminācijas centrā, pašreizējā Valsts izglītības satura centrā – VISC).

Piedzīvojusi vismaz trīs mācību satura pārskatīšanas. ESF projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" (*Skola2030*) vadītāja līdz 2020. gada 31. jūlijam.

Intereses: ķīmija, šahs un vides izglītība.

Dzīves moto: "Arī no visšaurākās bezizejas vienmēr var atrast izeju. Vajag tikai prast meklēt."

Fokusēšanās uz būtisko un reāli sasniedzamo

Saruna ar Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas direktoru Helviju Valci par pārmaiņām skolā

Kā visas skolas, arī Liepājas Valsts 1. ģimnāziju, kas ir viena no *Skola2030* pilotskolām, 1. septembrī sagaida jauns darba cēliens. Kā pārmaiņas ienāk šajā skolā un kā jaunais atspoguļojas mācību darba organizācijā, skolotāju sadarbībā? Turklāt ņemot vērā izaicinājumu, ka daļa skolēnu mācīsies pēc jaunā standarta, bet daļa – pēc vecā, kā skola to salāgos? Kā par gaidāmajām pārmaiņām ir vēstīts vecākiem un kā – skolēniem? Stāsta direktors Helvijs Valcis.

Sarunājās Alnis Auziņš, *Skola2030*,
foto: *Skola2030* un no Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas albuma

Kādas būtiskākās pārmaiņas jau notikušas un būs jūsu skolā? Kā mācīšana pēc jaunajiem izglītības standartiem atspoguļojas mācību darba organizācijā, skolotāju sadarbībā, stundu plānā, attieksmē pret bērniem un mācīšanos?

Mēs jau krietnu laiku ejam pārmaiņu ceļu. Kopš 2009. gada esam valsts ģimnāzija, mums jānodrošina arī metodiskā centra funkcija, kā to paredz MK noteikumi,

palīdzot vietējam reģionam. Nevaram aptvert visu tālākizglītības lauku, bet varam atbalstīt, pirmkārt, savus skolotājus kā mācīšanās procesa vadītājus, otrkārt, pieredzes apmaiņā iesaistām gan mūsu skolas pedagogus, gan pieaicinām kolēģus no mūsu pilsētas un tuvējās apkārtnes skolām. Visa pamatā ir tas, kā paši cits no cita mācāmies, vērojam stundas, sadarbojamies, visdažādākajās auditorijās mācāmies runāt par savu pedagogisko pieredzi. Ļoti svarīgi izglītības iestādē radīt drošu un atbalstošu vidi arī skolotājam, lai viņš no mācību priekšmeta profesionāļa, kurš veiksmīgi komunicē ar saviem skolēniem, viņu vecākiem, izaug

10. un 11.klašu skolēnu komandu darbs mācību gada noslēgumā "Nākotnes izaicinājumu nedēļā". Sīkāka informācija par šo mācību darba formu nedēļas garumā šeit: <https://www.lvg.lv/section/2019/228/>

par prasmīgu lektoru, kurš savu pieredzes stāstu pārlicies prezentē, piemēram, kā tālākizglītības kursu vadītājs.

Veicinām skolotāju sadarbību un kopīgu plānošanu katras klases ietvarā, kas ir ļoti svarīgi. Projekta ideju aprobācija vienā pamatskolas klasē un vienā vidusskolas klasē 3 gadu laikā parādīja, cik sarežģīts, bet ļoti vajadzīgs ir klases mācību priekšmetu skolotāju sadarbības process, piemēram, vienojoties, kuras prasmes un kādā līmenī katrs skolotājs mācīs, apgūstot pētniecības pamatus vai darba rezultāta prezentēšanu, izmantot snieguma līmeņu aprakstu (SLA) kā inovatīvu, radošu un aktuālu formatīvās vērtēšanas rīku – sākotnēji tas piemērots it kā pavisam ikdienišķās situācijās, piemēram, skolēnam izvērtējot savu gatavību mācību stundai, taču pakāpeniski viņš mācās šo rīku izmantot arī citos kontekstos, kā izvērtējot savu gatavību pārbaudes darbam, ieguldītā darba kvalitāti grupas projektā u. tml.

Skolotāji pārlicinājušies, cik būtiski mācību procesā ir definēt precīzu sasniedzamo rezultātu (SR) un mācīt to darīt arī skolēniem. Esam pievērsuši daudz uzmanības pašvadītās mācīšanās un sociāli emocionālās mācīšanās (SEM) aspektam. Te būtiska bijusi klases mācību priekšmetu skolotāju un klases audzinātāja sadarbība, tās apzināta plānošana. Jauna dimensija ir tieši skolotāja prasme sadarboties ar saviem audzēkņiem, lai arī viņi uzņemtos atbildību par savu mācīšanos un būtu līdzvērtīgi mācību procesa dalībnieki.

Skolas ikdienas darbu plānojam tā, lai paredzētu laiku kopīgai skolotāju sadarbībai un darbu plānošanai. Ja ir vairāk nekā 50 skolotāju, tas ir ļoti komplicēti. Jau otro mācību gadu esam raduši iespēju savas sadarbības vajadzības salāgot ar stundu sarakstu. Otrdienu rītos mēs praktizējam daudzveidīgas t. s. informatīvās saņāksmes, kurās reizēm piedalās visi skolotāji, lai runātu

par kādiem aktuāliem skolas dzīves jautājumiem, reizēm tiekamies metodiskajās komisijās vai kādās citās darba grupās. Piemēram, pagājušajā mācību gadā vairākas otrdienu tikšanās reizes izmantojām, lai izzinātu jauno mācību saturu, modelējām izvēļu grozus, demokrātiski veidojot savas skolas piedāvājumu jaunajām 10. klasēm. Izspriedām, kādus uzlabojumus vajadzētu skolas Vērtēšanas nolikumā, Uzņemšanas noteikumos, pārskatījām savas skolas vīziju u. tml. Ikkatrs kolēģis var piedalīties skolas attīstības plānošanā, būt līdzatbildīgs skolas darbam nozīmīgu lēmumu pieņemšanā.

Reizi mēnesī – ceturtdienās – tiekamies nodarbību ciklā "Kolēģi mācās no kolēģiem". Tā saturiskais piedāvājums balstās kolēģu vēlmēs profesionāli pilnveidoties, vispirms izmantojot vietējos resursus. Tālākizglītības vajadzības tiek izteiktas jau iepriekšējā mācību gada noslēgumā, ikvienam skolotājam pašvērtējot savu darbu dažādos aspektos, apzinoties savas stiprās un vājās puses. Ja kādā darba jomā pietrūkst zināšanu, jāpilnveido, jāatsvaidzina prasmes vai vienkārši svarīgi saprast, ko un kā dara citi kolēģi, tad šo vajadzību realizēšanai veiksmīgi izmantojam kopīgās mācīšanās, sadarbības laiku. Tā kā kolēģi savas vēlmes dara zināmas laikus (pašvērtējums top maija 3. nedēļā), tad līdz septembrim mums ir pietiekami daudz laika, lai modelētu jaunā mācību gada piedāvājumus konkrētos datumos, protams, pieļaujot arī korekcijas, kas ir dabiskas plānošanas procesā. Piemēram, pagājušajā mācību gada 2. semestrī tika piedāvātas šādas nodarbības: "Kolēģi mācās no kolēģiem: SLA veidošana", "Kolēģi mācās no kolēģiem: kā efektīvi organizēt darbu grupā", "Kolēģi mācās no kolēģiem: sasniedzamais rezultāts stundā", "Kolēģi mācās no kolēģiem: caurviju prasmes", "Kolēģi mācās no kolēģiem: mana labā IT prakse ikdienas mācību darbā" u. c. Vienā reizē var notikt arī vairākas paralēlas nodarbības. Tā visbiežāk tiek praktizēts ar IT nodarbību piedāvājumu. Piemēram, paralēli notiek divas nodarbības – vienā tiek runāts par to, kā strādāt ar *Classflow*, bet otrā – kā izmantot kādu *Office 365* rīku. Jebkurā gadījumā kolēģi jau divas nedēļas pirms nodarbības var iepazīties ar tās anotāciju, pieteikties. Informācijas apmaiņai par šiem jautājumiem veiksmīgi izmantojam e-klases jaunumu logus un skolas mājaslapas www.lvg.lv kalendāru. Kuri kolēģi kļūst par nodarbību vadītājiem? Viens no pašvērtējuma jautājumiem, kā jau minēju, saistīts ar stipro pušu norādīšanu. Pašvērtējumā iekļauts arī jautājums – vai esi ar mieru būt skolotājs saviem kolēģiem? Un tad skolas administrācijai jau ir potenciālo nodarbību vadītāju saraksts, ar kuru strādāt.

Iespējams, varētu rasties jautājums, vai var uzticēties pašvērtējumam. Mūsu skolas nostāja – var! Pašvērtējumu

Skolēnu grupu darbs matemātikā klases telpā un gaitenī blakus matemātikas kabinetam. Liepājas Valsts 1.ģimnāzijas matemātikas skolotāja Sandra Šulme uzsver iespējas radošāk un interesantāk organizēt mācību procesu. Vienlaikus mācību process var notikt arī ārpus ierastās klases vides. Ģimnāzijas ēkas atjaunošana un aprikošana notikusi tālredzīgi, uzskata skolotāja: "Klasē man līdz šim būtu jāpārvieta krēsli un galdi, lai skolēni varētu darboties. Tagad var izmantot pārbidāmos galdus, arī tā saucamās klusuma sienas, kas ļauj labāk strādāt. Strādājām arī gaitenī, kur apstājāmies apkārt demonstrējamam galdam. Visu izpētījām un devāmies atpakaļ, neko nepārbīdot."

kā komunikācijas formu ar pedagogiem praktizējam jau daudzus gadus. Saziņas veidi, protams, mainās, bet ideja paliek. Skolotājs jāvirza uz to, ka viņš pats – pašvadīti – var nonākt pie secinājuma, cik labi viņam izdodas kāds darbs. Un, ja cilvēks nesaņem nosodījumu, bet izpratni par savām vajadzībām un atbalstu, tad pašvērtējuma nozīmīgums pieaug. Esam uzveidojuši arī tādas pašvērtējuma lapas, kā izdodas veikt korektus ierakstus e-klasē, ievērot Vērtēšanas nolikuma prasības u. c., un tie ir bijuši tādi mazi soļi ceļā uz darba pašvērtējumu mācību gada noslēgumā.

Atgriezoties pie jautājuma par kopīgajām sanāksmēm, sadarbību, vēlos atzīmēt, ka plānošana ir ļoti nozīmīgs posms, lai būtu kvalitatīvs rezultāts – tā prasa daudz laika, bet tas atmaksājas.

Jaunie mācību priekšmeti, tāpat jomas, prasa iedziļināšanos – kā skolēnam, tā skolotājam, kurš vada mācību procesu. Tas īpaši aktuāli kultūras un pašizpaušmes mākslā mācību jomas priekšmetos, jo stundu skaits ir samērā neliels. Veidojot jauno stundu sarakstu, darām tā, kā nezinām (šī frāze mūsu leksikā ieviesusies *Skola2030* aprobācijas komandu mācību laikā). Mums ir ideja izmantot ieviest moduļu apmācības elementus – nosauksim to tā – tieši šīs mācību jomas mācību priekšmetos. To ļauj labi izdarīt paraugprogrammās atrodamie ieteikumi starppriekšmetu saiknei. Tā, piemēram, teātra mākslai starppriekšmetu saikne ir norādīta ar sociālajām zinībām, literatūru, svešvalodu, līdz ar to mēs varam nodrošināt, ka no nedēļas uz nedēļu varam veidot moduļu apmācību: kādu nedēļu viena mācību diena teātra mākslā, citu nedēļu – sociālajās zinībās vai literatūrā, vai angļu valodā. Tā arī iestrādājam regularitāti, lai katru nedēļu nebūtu jāpārveido stundu saraksts. Tas ir būtiski no mācību darba organizācijas viedokļa. Par to, kā veicas, varēs runāt, kad šo apmācības

formu izmēģināsim praksē un sapratīsim, kā skolotājiem izdodas sadarbība, plānojot vienas nedēļas nodarbības, kā to uzņems skolēni u. tml.

Jaunais standarts ļauj variēt stundu skaitu. Pamatskolā īpaši neizmantosim iespēju samazināt vai palielināt stundu skaitu mācību priekšmetos līdz pat 25 %, vidusskolā gan noderēs 15 % iespēja, veidojot mācību plānu 10.–11. klasēs neatkarīgi no tā, kādu iespējamo mācību priekšmetu kursu komplektu skolēns izvēlēsies padziļinātai apmācībai 12. klasē augstākā līmeņa kursiem. Šis plāns 10.–11. klasē ir izveidots tāds, ka ļauj 12. klasē izvēlēties jebkuru šo kursu komplektu. Piedāvāsim skolēniem 12. klasē izvēlēties sev interesējošos padziļinātos kursus, kas noderēs turpmākajām studijām, vienlaikus nodrošinot jebkurai ievirzei 10.–11. klasē diezgan līdzīgu mācību plānu, nelielas atšķirības ir vien kultūras un mākslas priekšmetu izvēlē un datorikas un tehnoloģiju mācību priekšmetu izvēlē. Iestājoties 10. klasē un aizpildot iesnieguma formu, esam pajautājuši skolēniem pat divas izvēles – lai pasaka pirmo un otro. Esam gatavi izdarīt korekcijas, respektējot skolēnu vajadzības – saistītas ar studiju virzienu izvēli. Mācību plāns, ko piedāvājam 10.–11. klasē (nosacīti to var dēvēt par humanitāru vai eksaktu), īpaši neatšķiras. Tātad, ja kādam mācību priekšmetam optimālajā līmenī samazinām stundu apjomu par 15 %, tad padziļinātajā kursā to atdodam atpakaļ.

Šo lielo darbu darījām visu iepriekšējo mācību gadu. Iesaistījām kolēģus, kopīgi lasījām MK noteikumus, modelējām, kā tolaik saucām, izvēļu grozus, un tas bija labs pamats, lai vispār saprastu, kāda ir mūsu skolotāju kapacitāte, kurus mācību priekšmetus varam nodrošināt augstākajā līmenī, kā arī, lai kolēģi saprastu, kā veidojas mācību plāns. Kad tas bija izdarīts, varējām runāt ar vecākiem un skolēniem, prezentējām piedāvājumu. Esam secinājuši, ka

mūsu spēkos ir piedāvāt mācību priekšmetus visos līmeņos, neizslēdzot arī iespēju atsevišķās disciplīnās piesaistīt viespasniedzējus.

Visa skola nestrādās uzreiz pēc jaunā standarta – pārmaiņas sāksies ar 1., 4., 7., un 10. klasi. Kā jūsu skola nodrošinās šo darbošanos "divos režīmos"?

Uz šo jautājumu mēģinājām rast atbildi satura aprobācijas laikā. Mēs ievērojam *Skola2030* ieteikumus un rūpīgi izvēlējamies divas septiņu skolotāju komandas, kas strādāja attiecīgi vienā 7. un vienā 10. klasē. Mācoties t. s. projekta "mājas grupā", gan caurviju grupā, varējām gana pilnasinīgi izmēģināt, kā tas ir – strādāt vienā klašu grupā, skolotājiem veidot sadarbību, kopējo stāstu vienā klasē. Lielākais izaicinājums, protams, bija tas, kā piesaistīt klāt pārējo skolu, t. i., kā panākt mācīšanās pieejas maiņu arī tajās klasēs, kuras nebija iesaistītas aprobācijā. Tas ir gana sarežģīti, jo iesaistīti aptuveni 50 skolotāji ar dažādiem uzskatiem, dzīves un darba pieredzi, un visiem jāiemācās skatīties vienā virzienā – paturēt prātā skolas darba prioritātes, ievērot vienotas prasības, izmantot vienotu terminoloģiju un būt gataviem iemācīties ko jaunu, piemēram, veidot snieguma līmeņu aprakstu. **Mēs tik daudz nepievērsāms mācību saturam, bet vairāk domājām par prasmēm un pieeju, mūsu gadījumā – par pašvadītās mācīšanās caurviju.**

Runājot par prasmēm, vēlos atzīmēt, ka pagājušā mācību gada sākumā dažādos mācību priekšmetos mērķtiecīgi veicām skolēnu pašvadītās mācīšanās prasmju diagnostiku, t. i., pētījām, cik attīstīta ir skolēnu prasme lasīt, klausīties, analizēt, mēģināt, plānot, īstenot. Izveidojām kopīgas *google* izklājlapas katrai klasei un veicām procesa rezultātu SVID analīzi, nofiksējot veiktajā diagnostikā pa priekšmetiem katras klases stiprās un vājās puses, iespējas un draudus, iesaistot rezultātu apkopošanas procesā ne tikai mācību priekšmetu skolotājus, bet arī klašu audzinātājus, – tas bija viens no *Skola2030* ieteikumiem. Un attaisnojās, jo audzinātājs lielā mērā virza mācību un audzināšanas procesu, viņš var klases stundās ar skolēniem pārspriest, kā viņi mācās, kas mācīšanos sekmē, kas traucē, kā to pārvarēt. Tas viss veido kopējo ainu, kā skolēni katrā klasē mācās katru mācību priekšmetu – kādas ir klases stiprās puses un prasmes, kas būtu jāattīsta. Skaidrs, ka skolēns nemācās tikai kādu konkrētu mācību priekšmetu. Veidojās viņa personība, pieredze un mācīšanās prasmes, tāpēc diagnostika un mācību priekšmetu skolotāju secinājumi bija ierosinājums profesionālām sarunām par atbalstu skolēniem mācīšanās procesā kopumā. Piemēram, pēc diagnostikas rezultātiem vidusskolas klases audzinātāja pieņēma šādu lēmumu: "Turpināsim pilnveidot

skolēnu prasmi patstāvīgi un pastāvīgi plānot savu mācību darbu, pašiem izvirzot savus mērķus un meklēt stratēģijas to sasniegšanai. Otrs būtisks aspekts, kuram vēlamies fokusēties 2020./21. m.g., ir skolēnu motivācija mācīties savai izaugsmei, ne atzīmei." Ko tas nozīmē praksē? Vienošanās, piemēram, kā visi vienas klases skolotāji rīkojas, kad skolēni kavē mācību stundu sākumu; lai skolēni mazāk koncentrētos uz pārbaudes darbu vērtējumu uzlabošanu, notika darbs pie vienota SLA izstrādes, kura mērķis – rosināt skolēnam pārliecināties par gatavību pārbaudes darbam u. tml. Skolotāji sadarbojoties strādā, lai attīstītu katrai klasei īpaši vajadzīgās prasmes.

Ja ir interese par šo procesu, tad sk. saiti uz ppt par diagnostiku un pašvadīto mācīšanos: <https://www.lv.gov.lv/section/aktualitates/210/>. Precīzāk šeit: http://bit.ly/Liepaja_pasvadiba.

Ja domājām par "diviem ātrumiem jeb režīmiem", tad tīri no praktiskā viedokļa esam aktualizējuši 7. klases un 10. klases mācību plānu, jo pārmaiņas mūsu skolā (tajā mācās skolēni no 7. līdz 12. klasei) skar tieši šīs klašu grupas. **Taču pārmaiņas jau notiek visā skolā kopumā, 7. un 10. klases nav atrautas no pārējās skolas. Šis ir pārejas posms, jo mācību satura un mācīšanās pieejas izmaiņas šogad tiek aizsāktas 1., 4., 7. un 10. klasē. Skolēni, kuri pašlaik mācās 7. klasē, jauno pieeju mācībās sāk apgūt no 7. klases. Arī skolotājiem tas ir radošs izaicinājums – kā visu nedalīt vecajā un jaunajā, bet meklēt risinājumus, lai šo plaisu mazinātu, kaut vai prasmju apguvē. Tas, ar ko sākt – parādīt bērniem, ka daudz ko viņi var izmantot visos mācību priekšmetos. Proti, to, ko māca viens skolotājs, bieži vien var izmantot daudzus citos mācību priekšmetos. Tas vairo savstarpēju uzticēšanos arī starp kolēģiem – piemēram, vienam ir atbilstošs satura konteksts viņa mācību priekšmetā, viņš var vairāk pievērsties konkrētu prasmju mācīšanai, pārējie kolēģi to zina un pēc tam var izmantot un pārbaudīt savā praksē. Tātad divi režīmi ir izaicinājums, bet pārmaiņas skar un aizvien vairāk skars visus.**

Kā vēstāt par pārmaiņām bērniem un vecākiem?

Pandēmija nedaudz izjauca mūsu ieceres inovatīviem sadarbības veidiem ar vecākiem, un mēs gājām tradicionālo ceļu – vecākus informējot, kā arī sagatavojot izglītojošu materiālu skolas mājaslapā. Katru mēnesi rīkojam arī vecāku dienu, kad vecāki, iepriekš piesakoties, ierodas ap-runāties ar skolotājiem par jautājumiem, kas viņus interesē saistībā ar saviem bērniem. Gribējām šo tikšanās veidu pamainīt, dodot iespēju pavērot, kā notiek mācīšanās, piedzīvot nodarbības un uz brīdi kļūt par skolēniem, kas

mācās, izmantojot daudziem vecākiem svešās mācīšanās pieejas. Jo, kad viņi mācījās skolā, bija citādi. To vecākiem paguvām sarīkot februārī. Jāatzīst, ka vecāki vairāk atsauca klasiskajām sadarbības formām, vecāku sapulcēm, atsevišķām sarunām ar skolotāju. Labi saprotu, ka vecākiem pēc darba dienas doties uz skolu, lai vēl aktīvi darbotos, iedziļinātos neierastos procesos, nav vienkārši. Tomēr liela daļa labprāt seko līdzi.

Kā jūs raksturotu labu skolu?

Labā skola saistās ar organizācijas kultūru. Mēs to traktētu šādi – panākt, lai visi skolotāji kopā un atsevišķās grupās kopīgi izvirza mērķus savam darbam un plāno, kā tos sasniegt, sadarbojas komandā kopā ar kolēģiem. Citiem vārdiem, jāatver klases durvis, lai mācītos cits no cita. Esam mācījušies par to, kā izvirzīt skolā konkrētu mērķi skolēnu mācību uzlabošanai mācību gadam, meklējot atbildi uz jautājumu: “Kādu rezultātu vai uzlabojumus skolēniem sagaidām?”. Kad tas ir skaidrs, tad izvēlamies un izmantojam atbilstošas metodes, pieejas, lai to sasniegtu. Labai skolai jābūt arī uzkrāt pieredzi, kā iesaistīt skolēnus mērķa sasniegšanā, kā skolēniem sekot līdzi un būt ieinteresētiem savā izaugsmē.

Esam daudz domājuši un profesionālās sarunās skāruši SEM (jeb sociāli emocionālās mācīšanās) aspektus. Mūsdienā izglītībā arvien vairāk tiek akcentēts, ka skolēna mācīšanās darbību kvalitāti ietekmē tas, kā skolēns jūtas (arī skolotājs, protams). Svarīgs labizjūtas faktors ir skolas fiziskā vide. Mēs lepojamies, ka 2018. gadā saņēmām Latvijas Arhitektūras Lielo gada balvu un simbolisko zelta ananāsu par skolas renovāciju. Līdz ar mācību satura pilnveidošanu esam veikuši kvalitatīvus mācību vides uzlabojumus. **Mācību process tiek organizēts ne tikai klasēs, bet iznests visā skolas ēkā – arī gaitenēs un iekšpagalmos.** Skolēni var maksimāli ātri pārkārtoties, lai veidotu citādu mācību vidi darbam grupās arī skolas gaitenēs. Šim mērķim iegādāti pārvietojamie akustiskie paneļi, kas kalpo gan informācijas izvietošanai, gan skaņas izolācijai. Šāda vide māca skolēniem sadarbības prasmes un toleranci, bet akustiskie paneļi slāpē troksni klasēs un skolas gaitenēs grupu nodarbību laikā. Katrā klasē ir vairāki regulējami stāvgaldi, kurus uz ritenīšiem var pārvietot arī gaitenēs. Savukārt dīvāni gaitenēs veidoti ar izliekumiem, kas atvieglo komunikāciju skolēniem sarunu un diskusiju laikā.

Vai vecāki ar formatīvo vērtēšanu ir apraduši?

Pilnveidotajā mācību satura un pieejas īstenošanā mēs aizvien lielāku akcentu liekam uz formatīvo vērtēšanu un vērtēšanu kā mācīšanās procesa sastāvdaļu. Atzīmju skaits

nākotnē samazināsies, un tas vēl radīs neizpratni. Paši skolēni krietni ātrāk un labāk uztver pārmaiņas nekā pieaugušie, pat skolotājus ieskaitot. Domāju, ka būtībā izpratne par formatīvās vērtēšanas lomu gan skolotājiem, gan bērniem mūsu skolā ir laba. Lielāku izpratni par formatīvās vērtēšanas nozīmi, par atgriezenisko saiti iedeva attālinātās mācības. Ja klātienē skolotāja rīcībā ir daudz ierastu klasvadības rīku, tad attālinātā procesā ir jāiztiek ar IT starpniecību, un no skolotājiem tas prasīja lielu ieguldījumu.

Sekot līdzi savai izaugsmei – no bērniem tas **prasa piepūli, jo tas ir nepārtraukts darbs ar sevi**, tomēr, uzņemoties lielāku atbildību par savu mācīšanos, beigās būs arī labāki rezultāti, arī atzīme, kurai tāpat ir sava jēga. Pārmaiņas jāskata kopsakarībās.

Kāda ir direktora loma skolas darba organizēšanā, īpaši pārmaiņu laikā?

Man kā direktoram ir svarīgi saprast dažādas nianšes, redzēt, vai mūsu organizācijas kultūru var raksturot ar skolas kā mācīšanās organizācijas modeli. Arī tāpēc bieži braucu līdzi abām projekta komandām uz mācībām, lai gan pats nedarbojos aprobācijas komandās. Man bija vērtīgi pārliecināties, ka tas, kā daudzus gadus jau esam strādājuši, izmēģinājuši dažādus sadarbības veidus, ir veidojis kādu pievienoto vērtību un ka mēs visi vairāk vai mazāk skatāmies vienā virzienā. Nākot kopā, plānojot, esam pastrīdējušies, bet tas ir dabiski. Tāpēc jau ir process, lai, apmainoties viedokļiem, nonāktu pie kopsaucēja. Tas mums ļauj labāk saprasties un beigu beigās kļūt par sadarbības partneriem.

Kādi būtu ieteikumi citiem direktoriem un skolām, ņemot vērā aprobācijas pieredzi?

Vajag darīt! Nebaidīsimies spert mazus, konkrētus soļus. Man ir mīļvārdiņš fokusēties. Arī projektā mācījamies fokusēties uz konkrēto. Pirmajās komandu plānošanas sanāksmēs runājām par SR konkrētā klasē. Debatējām par svarīgo un mazāk svarīgo, bet, kad sākām konkretizēt SR skolēnam, tad noskaidrojām vienkāršas, paveicamas lietas. Nevajag baidīties fokusēties tikai uz vienu vai divām, vai augstākais trim reāli sasniedzamām lietām. Man patīk, ka mācījamies formulēt SR skolēnam. Jāvizualizē konkrēts skolēns konkrētā klasē, tas arī atklāj konkrētos soļus. Kā saka Zane Oliņa, *Skola2030* mācību satura ieviešanas vadītāja, “mazāk ir vairāk”. Mazāk ir labāk. Nevienam jau nepateiks priekšā, bet, **sākot darīt vienkāršas lietas, paveras nākamais darba lauks un jauni fokusi.** Kad skaidri zina, ko grib sasniegt, tas arī parāda ceļu. Nevajag zaudēt dūšu, arī redzot, ka tas, kas citai skolai ir pašsaprotams, mums vēl ir kosmos. Katrai skolai ir sava pieredze. ☺

Gatavojoties jaunajam mācību gadam

Kā pārliecināties, vai esam gatavi jaunajam mācību gadam? 1. septembrī stājas spēkā jaunie standarti – pamatizglītībai un vidējai izglītībai – un visas Latvijas skolas sāks īstenot pilnveidoto mācību saturu un pieeju, kas izstrādāts ESF VISC projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā” (Skola2030). Aicinām pārdomāt šos soļus un jautājumus.

1.

Atvērtība jaunajam

Ja cilvēks ir labi atpūties – atjaunojis spēkus un pilns pozitīvu emociju, darot to, kas sagādā prieku un atraisa radošumu, un pilns pozitīvu emociju –, viņš labāk spēj gan koncentrēt un saglabāt uzmanību, gan ieraudzīt jaunus skatupunktus, atrast risinājumus. Aktīvās un neaktīvās dzīves cikli ir vienas monētas divas puses – ir svarīgi parūpēties, lai tie būtu līdzsvarā arī mācību gada laikā. Īpaši svarīgi tas ir pārmaiņu laikā.

Palīgs pārmaiņās ir arī gatavība jaunajam un uz augsmi vērsta domāšana – vēlme mēģināt, nebaidīties kļūdīties, izvērtēt, mēģināt vēlreiz. Padomā, kā tu parasti jūties un kā rīkojies, kad gaidāmas pārmaiņas? Ar kādu redzējumu par pārmaiņām dosies uz skolu?

Katrā ziņā vienmēr der atcerēties, ka **jebkuras pārmaiņas ir pakāpeniskas un sākas ar pirmo soli, no tās vietas un ar to pieredzi, kur esi tajā brīdī. Tas ir process**, un rezultāti būs ieraugāmi pakāpeniski. Ja kļūst grūti, reizi pa reizei ir vērts sev atgādināt pašu būtiskāko: kas ir tas, kas tev skolotāja darbā rada prieku un motivāciju darboties? Kādēļ esi izvēlējies būt par skolotāju?

Iedvesmai iesakām:

Inga Pāvula. Par ziemas zābakiem blakus pavasara korpēm jeb kā pārdzīvot pārmaiņas.

2.

Sagatavojies un iepazīsti saturu!

Rūpīgi iepazīsties ar pilnveidoto saturu – **mācību jomas standartu, mācību priekšmetu programmu paraugiem un**

mācību līdzekļiem. Laba sagatavošanās un jaunumu izpētīšana dos drošības izjūtu un padarīs pārmaiņas daudz reālākas, mazāk abstraktas. **Iesakām izpēti veikt kopā ar kādu kolēģi vai grupā** – tā darbs veiksies efektīvāk, būs iespēja pārrunāt izlasīto, pievērst uzmanību tam, kas vienatnē varbūt paliktu nepamanīts.

- Izlasi (vai pārlasi, ja iepriekš jau esi lasījis) jaunus pamatizglītības un vidējās izglītības valsts standartus un iepazīsties ar **savas mācību jomas sasniedzamajiem rezultātiem**. Pārrunā tos ar savas mācību jomas kolēģiem. Sasniedzamos rezultātus savā jomā vari atrast 1) *Skola2030* mājaslapā www.skola2030.lv/lv/macibu-saturs/merki-skolenam/sasniedzamie-rezultati un 2) mācību resursu krātuvē <https://mape.skola2030.lv/matrix> – tabulā izvēlies jomu un izglītības pakāpi, spied uz atbilstošās ailes.
- Iepazīsties ar **mācību priekšmetu un kursu programmas paraugiem**, kas atrodami 1) *Skola2030* mājaslapā www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/macibu-programmu-paraugi-pamatizglitiba; www.skola2030.lv/lv/skolotajiem/pamatkursu-programmu-paraugi-videja-izglitiba, kā arī 2) mācību resursu krātuvē <https://mape.skola2030.lv/>. Pārrunā ar kolēģiem aktuālos un neskaidros jautājumus, kā arī programmas īstenošanas iespējas sadarbībā ar citu mācību priekšmetu skolotājiem. Visas mācību priekšmetu programmas atradīsi mācību resursu krātuvē:
  - kreisajā pusē pie saraksta Mācību priekšmeti ⇒ Rādīt visus, izvēlies savu mācību priekšmetu;
  - katalogā ievadi vajadzīgos meklēšanas kritērijus (klase, mācību joma u. c.) un sameklē vajadzīgo.
- Pie mācību priekšmetu programmu paraugiem krātuvē atradīsi arī **metodiskos un mācību līdzekļus**, kā arī **vebinārus**, kas palīdzēs orientēties programmās un jomas aktualitātēs. Vebinārus iespējams atrast un skatīties arī *Skola2030* mājaslapā <https://www.skola2030.lv/lv/atbalsts/atbalsts-istenosanai/vebinari>.

3.

Iepazīsti mācību pieeju!

Izpēti E-kursu skolotājiem par būtiskākajiem pieejas aspektiem, kas palīdzēs darbā ar pilnveidoto saturu. Atgādināni sev jau zināmo, iepazīsties ar jauno. E-kursu var apgūt individuāli vai kopā ar kolēģiem – pa diviem vai lielākā grupā. E-kursa apguvei iesakām veidot tādas skolotāju komandas, kurās apvienojas tie kolēģi, kuriem visvieglāk sastrādāties, izmēģināt ko jaunu, pārrunāt, atbalstīt citam citu.

E-kursā tiek apskatīti būtiskie aspekti jaunajos izglītības standartos un mācību priekšmetu programmu paraugos. Iesakām pēc e-kursa vēlreiz tos pārlasīt un iedziļināties – nu jau ar ziņošāku un viedāku skatījumu.

Pēc e-kursa apgūšanas:

- zināsi, kas un kāpēc mainās līdz ar pilnveidoto mācību saturu un pieeju,
- zināsi, kā izplānot mācību stundu, tajā jēgpilni un efektīvi paredzot visus atbilstošos mācību notikumus,
- zināsi, kas ir vērtēšana mācīšanās atbalstam un kā to izplānot, izmantojot atpakaļvērsto plānošanu,
- zināsi, kā skolēniem mācīt stratēģijas un kā stundās mērķtiecīgi iekļaut visus bērnus,
- tev būs izplānoti vairāki temati un vairākas praktiskas idejas, ko uzreiz lietot savā ikdienas darbā.

Vairāk par e-kursu šeit: <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/zinas/pieejams-skola2030-pasmacibas-e-kurss-skolotajiem>.

4.

Atskaties un izvērtē savu līdzšinējo profesionālo pieredzi!

Ņemot vērā e-kursā apgūto, pārdomā, kas ir jaunais, ko līdz šim vēl neesi mēģinājis savā praksē, un kas šķiet jau zināms un ierasts. Katram skolotājam ir svarīgi izprast un apzināties savas stiprās puses un efektīvas mācīšanās veidus. Izvērtējot līdzšinējo profesionālo pieredzi, ieraudzīsi, ko vērtīgu tajā vari paturēt – kas līdz šim jau izdevies ar labiem rezultātiem un ko noteikti vēlies turpināt, – lai tam pievienotu klāt jauno. Iespējams, tas dos iespēju samazināt darāmā sarakstu un pievērsties tieši tam, ko nepieciešams mainīt.

Jautājumi pārdomām. Ja iespējams, pārrunā tos ar savas mācību jomas kolēģi.

- Kas ir manas stiprās puses skolotāja darbā?
- Kas ir vērtīgais, ko no līdzšinējās prakses varu paņemt līdz jaunajā mācību gadā? Kā līdzšinējo pieredzi varu integrēt darbā ar pilnveidoto saturu?
- Ko no jaunā satura un mācību pieejas es jau zinu? Ko esmu apguvis un daru savā praksē? Ko jau zināju no iepriekšējiem projektiem un profesionālās pilnveides kursiem?
- Kas saturā un mācību pieejā ir jaunais, ko līdz šim nezināju un ko nebiju izmēģinājis savā praksē?
- Kas man vēl jāapgūst? *Kas ir jaunās lietas, prasmes un prakses, kas man jāapgūst un jāiekļauj mācību un stundu plānos un norisē?*
- Kāds atbalsts man tam nepieciešams?

5.

Izplāno galvenos darbus jaunajam mācību gadam!

Lai sāktu mācīties pilnveidoto saturu, līdz 1. septembrim visa skolas komanda vienojas par skolas kopīgo mērķi, skolotāji veido tematiskos plānus, plāno tematu apguvi, darbu mācību stundās, sadarbību ar citiem, kopā ar skolas vadību vienojas par darba organizāciju un stundu sarakstu (regulāru vai projektu tipa).

Ieraksti savā kalendārā visas nepieciešamās darbības, ko plāno paveikt līdz 1. septembrim un pēc tam. Svarīgi – nosvini katru izdarīto darbu! Šīs mazās uzvaras dos gandarījumu par paveikto un vairošas labsajūtu, laimes izjūtu. Tas ne tikai liek justies labi, bet arī motivē turpināt

pildīt uzdevumus, lai uzturētu šo patīkamo sajūtu.

Galvenie darbi kalendārā.

- Regulāri satīkies ar kolēģiem, izveidot sadarbības vai mācīšanās grupas mācību priekšmeta vai jomas ietvaros, saprast galvenās kopīgi darāmās lietas un jautājumus, ko apgūt.
- Iepazīties un sadarboties ar savas pašvaldības mācību jomas koordinātoru. Sadarbība ar kolēģiem savā mācību jomā citās skolās var būt labs atbalsts un resursu pieredzes apmaiņa.
- Zināt, kad un kā notiks stundas un mācību process visās manās mācāmajās klasēs.
- Izveidot tematu un stundu plānu, iekļaujot sasniedzamos rezultātus, veicamās aktivitātes un plānotos pārbaudes darbus.
- Zināt, ko teikt saviem skolēniem, mācību gadu sākot. ☞

Par mērķu izvirzīšanu

Lai zinātu, kurp virzīties, svarīgi ir izvirzīt mērķus. Izvirzi skaidrus mērķus skolas līmenī, klasē un individuāli.

- **Skolas kopējie mērķi** var būt visdažādākie, tos izvirza, izzinot un apzinoties savu skolēnu vajadzības un kopīgi vienojoties par svarīgāko, kas virzīs uz priekšu visu skolēnu attīstību. Tas var rasties pēc valsts pārbaudes darbu rezultātu analīzes vai skolotāju novērojumiem par skolēnu darbību visas skolas apjomā. Mērķis var būt saistīts ar skolas vērtību iedzīvināšanu vai jebkuru problēmu, kas jārisina visas skolas kopīgā darbā. Vienlaikus ar mērķa izvirzīšanu ir svarīgi vienoties par to, kā redzēsiet, ka mērķis ir sasniegts – kā izskatīsies gala rezultāts un kādi dati par to liecinās.
- **Katras klases darbu plāno atbilstoši skolas mērķim un skolēnu vajadzībām.** Skolotājs iepazīst, kādi skolēni šogad ir katrā klasē. Svarīgi saprast, cik un kuri skolēni varēs strādāt patstāvīgi un daudzveidīgi un kuriem būs vajadzīga pastiprināta uzmanība, lai iemācītu efektīvi mācīties. Skolotājs izvērtē, kā beidzās iepriekšējais mācību gads. Mācību gada sākumā var ielānot diagnostiku, lai ievāktu datus un tā noskaidrotu esošo zināšanu un prasmju līmeni saistībā ar izvirzīto skolas mērķi.
- Katrs skolotājs definē savus **profesionālos mērķus** saistībā ar skolas kopējā mērķa sasniegšanu. Vienlaikus fokusējas ne vairāk kā uz trijām prioritātēm – izvēlas svarīgākās lietas, kam pievērst uzmanību un ieviest savā darbā, sākot no 1. septembra. Plāno secīgas darbības, izvērtējot savus resursus un iespējas rīkoties tā, lai sev neradītu trauksmi, ka darbības nav izpildāmas vēlamajā termiņā vai apstākļos. Jautājumi pārdomām, lai izvirzītu sasniedzamu mērķi.
  - Vai mērķis ir **konkrēts un skaidrs**, vai lielo mērķi var sadalīt sīkākos, detalizētos?
  - Vai mērķis ir **izmērāms** skaitļos, kvantitatē, salīdzinājumos?
  - Vai mērķis ir **sasniedzams**, kādas ir reālās iespējas?
  - Vai mērķis **atbilst** situācijai un resursu pieejamībai, konkrētiem skolēniem, vai tas ir saskaņots ar augstāka līmeņa mērķiem?
  - Vai mērķis ir **sasniedzams noteiktā laikā**? Vai tā sasniegšanai ir paredzēts termiņš?

Lasi vairāk par mērķu izvirzīšanu un mācību darba plānošanu, tostarp piemēru aprakstus no skolām:

- Piecu soļu patstāvīgās mācīšanās attīstīšanas metode Elejas vidusskolā <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/piecu-solu-patstavigas-macisanas-attistisanas-metode>.
- Teorētiskās zināšanas mācību procesā un radošums (Liepājas Valsts 1. ģimnāzija) <https://www.lvg.lv/section/top/teoretiskas-zinasanas-macibu-procesa-un-/208/>.

- No standarta līdz mācību stundai (angļu valoda) <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/no-standarta-lidz-macibu-stundai>.
- Lai katrs bērns jūt sasniegumus (par iekļaujošu izglītību) <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/lai-katrs-berns-jut-sasniegumus>.

Citi raksti

- Deviņi mācību notikumi efektīvai stundai (pēc R. Gaņjē) <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/devini-macibu-notikumi-efektivai-stundai>.
- Mazs solis ikdienā – lielu pārmaiņu sākums <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/mazs-solis-ikdienu-lielu-parmainu-sakums>.

Resursi skolotājam darbam ar pilnveidoto saturu

- E-kurss skolotājiem (saite: <https://talakizglitiba.visc.gov.lv/courses/course-v1:SAM.831+Skola2030+2019-2021/info>)
- Pamatizglītības standarts, MK noteikumi Nr.747 <https://likumi.lv/ta/id/303768>.
- Vidējās izglītības standarts, MK noteikumi Nr.416 <https://likumi.lv/ta/id/309597>.

Mācību resursu krātuve <https://mape.skola2030.lv/>.

- Sasniedzamie rezultāti katrā jomā <https://mape.skola2030.lv/matrix>.
- Visu mācību priekšmetu programmu paraugi pamatizglītībā un kursu programmu paraugi vidējā izglītībā (meklēt pēc mācību priekšmetiem vai pēc klases meklēšanas katalogā).
- Mācību un metodiskie līdzekļi.
- Mācību līdzekļi skolēniem.
- Vieta skolotāju pieredzes, zināšanu un praktisku piemēru apmaiņai (forums/diskusija). Šeit atrodami arī skolotāju iesūtītie piemēri un mācību materiāli, kas sagatavoti attālinātās mācīšanās laikā.
- Sadaļā *Ko un kā šeit darīt* atradīsi *Biežāk uzdotos jautājumus* un atbildes uz tiem – par registrāciju, mācību līdzekļu publicēšanu un meklēšanu, lietošanu u. c.

Daļa resursu ir brīvi pieejama visiem lietotājiem, taču daļa ir pieejama tikai skolotājiem (reģistrējoties un izveidojot savu skolotāja profilu ar *E-klases* vai *Mykoob* autorizāciju).

- *Skola2030 Youtube* video un vebināri <https://www.youtube.com/skola2030>
  - Par mācību priekšmetu programmu paraugiem un pamatkursu programmu paraugiem (vidējā izglītībā).
  - Par aktuālo mācību jomās.
  - Par biežāk uzdotajiem jautājumiem mācību priekšmetos.
  - Konferenču ieraksti.
- *Skola2030* mājaslapa <https://www.skola2030.lv/lv/>:
  - Sadaļa "Skolotājiem": par izglītības pakāpēm (pamatizglītība, vidusskola) un mācību jomām (valodas, sociālā un pilsoniskā, kultūras izpratne un pašizpaušme mākslā, dabaszinātnes, matemātika, tehnoloģijas, veselība un fiziskās aktivitātes).
  - Biežāk uzdotie jautājumi: <https://www.skola2030.lv/lv/biezak-uzdotie-jautajumi>.
  - Ziņu izdevums skolotājiem pilnveidotā satura un pieejas īstenošanai "Domāt.Darīt.Zināt.": intervijas ar speciālistiem, labās prakses piemēri, aktualitātes u. c. – var lasīt tiešsaistē vai izdrukāt, lai lasītu katram ērtā laikā. Raksti atsevišķi atrodami bloga sadaļā.
  - Vebināri (vebināri par mācību priekšmetu programmu paraugiem ir atrodami arī mācību resursu krātuvē pie attiecīgā parauga) leteikumi "Kompetenci attīstoša mācīšanās" <https://www.siic.lu.lv/petnieciba/ietekumi-kompetenci-attistosamacisanas/>.

Piemēri no satura aprobācijas skolām jeb pilotskolām.

- Monogrāfija "Mācīšanās lietpratībai" <https://www.siic.lu.lv/petnieciba/monografija-macisanas-lietpratibai/>.
- SIIC materiāli <https://www.siic.lu.lv/skolam/profesionala-pilnveide/>.

Septiņi stāsti par gatavošanos jaunajam mācību gadam

Tuvojoties brīdim, kad stāsies spēkā jaunie standarti, direktori un vairākus skolotājus, lai noskaidrotu, kā viņi gatavojas jaunajam mācību gadam – kas būs pirmās pārmaiņas viņu skolā, klasē, vai ir kas tāds, kas vēl rada satraukumu, un ko viņi sagaida no pilnveidotā satura un pieejas. Skolotājiem, kuru skolas piedalījās satura aprobācijā, jautājām – kādas grūtības piedzīvojuši un kā tās pārvarētas, kā arī ieteikumu kolēģiem.

Sagatavoja Alnis Auziņš, *Skola2030*,
foto no skolotāju personiskā arhīva

Svetlana Semenko, Rīgas Zolitūdes ģimnāzijas direktore

Jaunā mācību gada sākums. Satura aprobācijas triju gadu laikā akcents tika likts uz jaunās pieejas pārnesi uz visu skolas kolektīvu. Aprobācijas komandas dalībnieki ir dalījušies pieredzē, aicinājuši kolēģus uz atklātajām stundām, rīkojuši seminārus, ir izveidojuši vīziju par to, kādu grib redzēt skolēnu, tāpēc droši varu teikt, ka skolas saime

zina par pilnveidoto mācību saturu un pieeju, un ceru, ka viss izdosies. Gatavojoties jaunajam mācību gadam, īpašu uzmanību pievēršim skolotāju savstarpējai sadarbībai stundu plānošanā un tematu saskaņošanā.

Tomēr arī mēs jauno mācību gadu gaidām ar nelielu uztraukumu, un nevar teikt, ka esam pilnībā gatavi. Mācību programmas gaidījām agrāk, lai laikus varētu sagatavot tematiskos plānus. Nedaudz uztrauc vairāku skolotāju integrēta sadarbība. Esam sprieduši, ka pēc tematiskā plāna izraudzīsimies tematu, un tad būs jāskatās, kādos vēl mācību priekšmetos šis temats bus akcentēts.

Pamatskolas skolotāji ir sagatavoti labāk nekā vidusskolas skolotāji, to atzīmē paši skolotāji. Kā pozitīvs moments jāmin mācību resursu krātuvē ievietotie vebināri par to, kā strādāt ar mācību programmām.

Pārvarētās grūtības. Lai palīdzētu gan savas skolas, gan citu skolu skolotājiem, esam rīkojuši konferences,

pieredzes apmaiņas seminārus. Ja kāds prasa padomu, esam palīdzējuši, un arī turpmāk palīdzēsim, kā varēsim. Domāju, ka pieredzes apmaiņa ir īpaši svarīga šajā pārmaiņu laikā un palīdz pārvarēt grūtības.

Ieteikumi. Kā teica kolēģi – pirmais ieteikums ir strādāt mierīgi un neuztraukties. Tad vēlreiz iepazīties ar standartu, sava priekšmeta programmu, pēc tam ķerties klāt tematiskajam plānojumam. Un galvenais – meklēt domubiedrus sekmīgai sadarbībai!

Emīls Miglinieks, Siguldas pilsētas vidusskolas ķīmijas skolotājs

Jaunā mācību gada sākums. Mūsu skola kā pilot-skola jauno pieeju izmēģina jau vairākus gadus, tāpēc grūti teikt par pirmo soli rudenī. Mēs turpināsim. Lielākā daļa kolēģu ir aprobējusi visu programmu. Pēc atvaļinājuma galvenais darbs būs metodiskajās apvienībās.

Cik pašam nācies strādāt ar jaunās programmas materiāliem, tie, manuprāt, skolotājam pašam nemaz neliek tik ļoti daudz domāt. Ir skaidrots, ko vajadzētu sasniegt, ir dotas aktivitātes, arī labi špikerīši, ko iedot bērniem. Skolotāja galvenais uzdevums ir izdomāt, kā visu sakombinēt, lai viss notiktu loģiski, pēctecīgi, lai būtu pareizā laikā īstās aktivitātes. Svarīgi ir skolēniem izskaidrot un pareizi uzticēt atbildību, tad viņi ar visu ļoti labi tiek galā.

Man ķīmijas mācību materiāli 8. klasēm (pārējos nesmu īpaši iedziļinājies) bija ļoti labi. Laikam to saukšu par plusu, ka pašam pieredze profesijā ir maza – par skolotāju strādāju trešo gadu. Pirmo nostrādāju pēc vecā standarta ar dažiem jauniem elementiem, otro gadu jau pilnībā pēc jaunās pieejas, un, manuprāt, jaunais ir nesalīdzināmi pārāks, arī skolēniem tas labāk patīk. Materiāli ir kvalitatīvi, skolotājam tikai pašam jābūt gatavam pārmaiņām.

Pārvarētās grūtības. Pats esmu sajūsmā par pārmaiņām. Ja mani kā skolēnu tā būtu mācījuši... Tāpēc arī grūti ko ieteikt, jo, manuprāt, lielu problēmu vispār nav! Lielākās grūtības varētu radīt tas, ka nav vienas grāmatas, kam sekot līdzi, kur būtu norādīts – pirmais temats ir tāds, otrais tāds, trešais tāds, kontroldarbs utt. Tagad ir iedots lielais temats, tam ir bloki, tajos – kaudze ar aktivitātēm, SR, un tad grūtākais ir loģiski sagrupēt. Lielāka uzmanība jāpievērš plānošanai, īpaši tagad, sākumā. Skolotājam pašam jādomā, kā labāk izveidot stundu, jo iedotas ir tikai lielās vadlīnijas.

Ieteikums. Pārmaiņu laikā vislabāk sākt ar ko vienkāršu, un tādu tematu, aktivitātes var atrast katrā mācību priekšmetā. Tas ļaus gan pašam skolotājam ieskrieties, gan pieradināt bērnus, ka viņiem vairāk jādomā. Svarīgi ir piedzīvot pabeigta darba izjūtu, gandarījumu, ko dod pirmā mazā uzvara, – gan pašam, gan skolēniem. Tad arī skeptiķiem jaunais standarts neliksies ne tik slikts, ne grūts.

Agita Kukurāne, Rugāju novada vidusskola, sākumskolas skolotāja

Jaunā mācību gada sākums. Jāsāk ar plānošanu, tāpat ar sadarbību starp skolotājiem. Esam neliela lauku vidusskola, tāpēc vairāk vai mazāk cits citu zinām un mums šajā ziņā problēmu nav.

Tā kā pati esmu pirmo klašu skolotāja, tad man svarīgi ir iepazīt bērnus, gan katru atsevišķi, gan klasi kopumā, tāpat arī vecākus. Man pirmais svarīgais solis allaž ir augusta tikšanās. Ļoti ceru, ka to drīkstēs arī šogad. Tad bērns kopā ar vecāku nāk pie manis uz klasi, kur viņiem veltu apmēram 40 minūtes. Iepazīstamies, ap-runājamies, bērns redz savu klasi. Ierodoties 1. septembrī, bērnam nav vairs stresa, tiekamies jau kā labi draugi.

Par jauno man sevišķu bažu nav. Iedrošina pēdējos gados aprobācijas projektā darītais, tagad vēlursos ap-gūstu mācīšanos lietpratībai pirmajām trim klasēm, plā-nošanu.

Pārvarētās grūtības. Pati ar kompetenču pieeju pirmo-reiz saskāros seminārā Smiltē. Centos izmisīgi saprast, jautāt, kas vispār notiek. Biju tiešām skeptiski noskaņo-ta. Bet, pamazām darbojoties, tiekoties ar kaimiņskolu pārstāvjiem, piedaloties atklātajās stundās un nākamajos semināros, skaidrība radās. Neizpratne sākumā, gaidas – nezin, kas nu tagad būs – tas ir pavisam dabiski. Tas arī sākumā rada noliegumu. Ir jāstrādā, jācenšas no jauna izprast.

Tagad tiek uzsvērta apzināta mācīšanās, bērniem vairāk pašiem darot. Mana atziņa – bērni jau ir tie, kas maina, kas liek mainīties skolotājiem. Nav iespējams strādāt ar tām pašām metodēm, ar kurām tu darbojies pirms vairākiem gadu desmitiem, nevar vairs autoritāri strādāt ar bērniem. Mums jāklūst par sadarbības par-tneriem.

Kad kompetenču pieeja tika pasniegta ar lielu degsmi, īpaši uzsverot jauno, tad cilvēki, kas ir ārpus skolas, ve-cāki, mēdza pārlietu satraukties, ka viss būs pilnīgi citā-di un no vecā vairs nebūs nekā. Nav taču tā, ka līdz šim nebūtu plānojuši, sadarbojušies vai vispār strādājuši. Es teiktu, ka ir salikti citādi akcenti.

Esmu diezgan daudz ko skolā un pedagogijā piered-zējusi. Kompetenču pieeja ir laba, taču, kad kolēģi no citām skolām, kas nebija pilotskolas, nāca un jautāja, kas tad ir tas īpašais, nebija tik vienkārši atbildēt. Ir uz-svērta skolotāju sadarbība. Sākumskolā varbūt ne tik izteikti, vairāk izaicinājumu ir vecākā vecumposma ko-lēģiem. Kopīgu plānošanu rīkojam katru nedēļu. Tāpat saskaņot programmas, salikt kopā tematus vairāku mā-cību priekšmetu skolotājiem – tas nebija tik viegli, bet deva arī prieku.

Savā starpā esam daudz diskutējuši, arī pasmaidījuši par mērķa izvirzīšanu, formulēšanu katrai stundai, sprie-duši, ka zināmā mērā jau katram bērnam vajag savu mērķi. Izvirzīt tēmai mērķi – tas var aizņemt pat visas 40 minū-tes. Ja tam pieiet formāli, tad to var izdarīt dažās minūtēs.

Ieteikums. Nebaidīties, interesēties, jautāt citu skolu kolēģiem. Ir jau tāds uzskats, ka tie skolotāji, kuriem jau ir pāri 40, ļoti pretojas visam jaunajam. Tā nav, gadi nav izšķirošais! Jābūt atvērtiem pārmaiņām.

Ingrīda Segliņa, Vecumnieku vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja

Jaunā mācību gada sākums. Pati ar interesi un moti-

vāciju gaidu jauno mācību gadu un darbu ar jauno standartu un programām. Lai arī man jaunajā mācību gadā “neiekrit” neviena klase, kurai paredzēts strādāt ar jauno saturu, tomēr, saskaņojot ar skolas vadību, esmu izlēmusi to darīt 5. klasē latviešu valodā un literatūrā un 11. klasē literatūrā. Esmu iepazinusies ar

standartiem, izprintējusi un izpētījusi programmas, mēģinājusi saprast, kas no maniem izveidotajiem materiāliem jau der, esmu sākusi veidot tematiskos plānus atbilstoši programmai. Stundu plānus nu jau vairākus gadus veidoju datorā kā *PowerPoint* prezentācijas (vienlaikus tas ir plāns gan man, gan skolēnam), tāpēc tos varēšu viegli rediģēt. Nevaru apgalvot, ka esmu 100% gatava, domāju – tā nevar apgalvot neviens skolotājs, bet man ir objektīvs pamats teikt, ka varu ķerties darba.

Jaunajā saturā un pieejā parādās daudzas lietas, ko esmu uzzinājusi un sākusi lietot pirms vairākiem gadiem. Pirmkārt, jau pirms daudziem gadiem darbojos projektā “Filozofija bērniem”, kurā ieinteresējos par šodien populāro starpdisciplināro pieeju un izveidoju savus materiālus. Šo pieeju joprojām īstenoju savā darbā. Otrkārt, man gadījās nokļūt 100 stundu kritiskās domāšanas kursos, kur piedāvāja pieeju, ko aicina izmantot tagad. Šajos kursos uzzināju un sāku veidot mācību stundas pēc struktūras – ieinteresēšana, apjēgšana, refleksija. Vēlāk parādījās 9 G metode ar šiem elementiem stundas uzbūvē (9 notikumi stundā), kuru arī jaunā satura veidotāji piedāvā kā labu un derīgu. Man ļoti patīk šādi veidot stundas un jau esmu iepraktizējusies. Tas labi darbojas, ja izmantojam principu “mazāk ir vairāk”, jo stundā var apgūt maz, bet labi un pamatīgi. Man ļoti patīka *Skola2030* veidotais video ar teorētisko pamatojumu šim stundas plānojumam. Man tas bija jaunpienesums iepriekšējai praksei. Nevaru apgalvot, ka šādu stundu efektivitāte ir lielāka par cita veida stundas plānojumu, man nav tādu pētījumu, bet man patīk. Domāju, ka ikviens radošs, motivēts skolotājs atrod un izmanto savas efektīvas metodes stundas plānojumam. Labai stundai ir daudz variantu. Tātad – kopumā izjūtas un noskaņojums ir pozitīvs.

Bažas. Uztrauc mācību materiālu jautājums. Man gan pašai patīk meklēt un veidot mācību materiālus – uzdevumus, tekstus utt., turklāt daudzi no iepriekšējos gados

izveidotajiem materiāliem noderēs arī tagad. Tas, protams, prasa laiku. Vēl arī jautājums – kā organizēt sevi darbam neskaidrajos apstākļos ar dažādām iespējamām mācību formām? Svarīgi ir visi aspekti – gan saturs, gan pieeja (skolotājam jābūt elastīgam), gan plānošana, gan sadarbība – un visi arī īstenojami visos variantos (klātienē, daļēji attālināti, attālināti). Man pašai būs jāpapildina zināšanas dažādos digitālos risinājumos, mācīšos. Būtiski svarīga attālinātajā mācību procesā ir skolotāju sadarbība – lai skolēnus nepārslogotu, skolēni iegūtu zināšanas līdztekus vairākos mācību priekšmetos, gan arī vērtējumu. Mums, vairākiem skolotājiem, pavasarī izdevās to realizēt kā projektus. Domāju, ka gluži visu tāpat nevar saplānot un paredzēt, un skolotājam jāspēj būt radošam un elastīgam visa procesa laikā.

Pārvarētās grūtības. Satura aprobācijas sākumā daudz kas nebija saprotams, bet pamazām radās izpratne. Sarežģītākais darbs bija vadības komandai, lai organizētu darbu, izplānotu vidusskolas posma darbu, izvēles grozus. Man pašai lielākā problēma ir laika trūkums. Ja gribu iedziļināties standartā, programmā, izveidot labu tematisko plānu un vēl sagatavot mācību materiālus, tam vajag daudz laika. Reizēm domāju, ka būtu labi, ja skolotājs saņemtu gatavu “paku” – standarts, programma, izveidots tematiskais plāns, mācību materiāli katrai stundai – kā bija “vecajā” sistēmā. Taču man būtu garlaicīgi strādāt pēc gatava parauga, un bieži pagāja vairāk laika, lai es saprastu, ko mācību materiāla autors domājis, nekā izveidot tos pašai. Gribētos jau, lai būtu vairāk laika domāšanai, sevis pilnveidošanai, ideju “izauklēšanai”.

Nenoliedzami, satura aprobācijas sākums nebija vienkāršs. No vienas puses, bija skolotāju uzskats “mēs jau tā darām”, no otras puses – pieeja tomēr atšķirīga. Vajadzēja tikt šai barjerai pāri. To es arī ieteiktu visiem skolotājiem – pārvarēt sevī šo “es jau tā daru, man nekāda jauna pieeja nav vajadzīga” un tomēr paskatīties, kas ir citādi, varbūt labāk, interesantāk. Tiem, kuri darbu pie jaunā satura uzsāks tagad, it kā būs vieglāk, jo mēs sākam ar materiālu apguvi, kuriem stūrītī bija rakstīts “projekts”. Toties mums bija iespēja sūtīt savus ieteikumus izmaiņām.

Ieteikumi. Lai sāktu jauno mācību gadu, īstenojot jauno saturu (un ne tikai to), labi jāsaprot standarts (sasniedzamie rezultāti) – *Skola2030* piedāvā skaidrojumus par standarta uzbūvi, un tas ticis darīts arīursos un semināros, kurus vadījuši gan satura izstrādātāji (īpaši gribu izcelt Sanitu Lazdiņu no Rēzeknes Tehnoloģiju augstskolas [un *Skola2030* valodu jomas ekspertī], ļoti patīka skaidrojumi viņas nodarbībās), gan aprobētāji. Šķiet, ka nekā neskaidra nav. Varbūt reizēm jāpalauza galva par dažkārt

sarežģīto formulējumu, bet – skolotājam jābūt gudram, nesaproti – domā, jautā, lasi. Jāizpēta programmas, jāizveido tematiskie plāni.

Tātad, manuprāt, skolotājiem jāsāk ar standartu un programmu izpēti un tematisko plānu veidošanu. Katras skolas vadības komanda te droši vien rīkosies pēc saviem ieskatiem, un vienas receptes, kā īstenot jauno pieeju, nebūs. Ieteiktu skolotājiem daudz mācīties, apmeklēt kursus, pētīt, lasīt. Galvenais – dalieties ar materiāliem un nekautrējieties lūgt padomu un pieredzi no citām skolām! Novadā esam vienīgā pilotskola, sadarbojamies ar citām novada skolām gan skaidrojot materiālus, gan daloties pieredzē, gan analizējot mācību stundas. Dalīties pieredzē ir ļoti svarīgi.

Lai uzsāktu jauno mācību gadu, svarīgāks par visu (arī par dokumentiem) ir atpūties, iedvesmojies un pozitīvi uzlādējies skolotājs. Kaut gan vīruss šogad liedza apceļot svešas zemes, baudīt mākslas notikumus un papildināt emociju krātuvi ar šādiem iespaidiem, es ar prieku došos uz skolu. Dzīvojot pa māju un daudz lasot, saradušās idejas, kuras jau gribas realizēt. To arī novēlu visiem Latvijas skolotājiem.

Ineta Dejus, Ventspils 6. vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja, skolas Valodu jomas vadītāja, Ventspils izglītības pārvaldes Pedagogu atbalsta dienesta konsultante

Jaunā mācību gada sākums. Mācību gada sākumā aktualizēsīm pašvadītas mācīšanās nozīmi, kas ir viena no caurvijām. Jau iepriekšējā mācību gadā, domājot par savas audzināmās (7. b) klases skolēniem, sapratu, ka ir nepieciešams kāds uzskatāms, konkrēts materiāls, kas palīdzēs skolēniem šo prasmi apgūt. Izdomāju un izveidoju tieši viņiem uzskatāmu materiālu pašvadītas mācīšanās prasmju apguvei, lai skolēni vieglāk, ātrāk, rezultatīvāk varētu iemācīties mācīties. Klasē skolēni paši aktīvi un radoši papildināja uzskates materiālu ar nosaukumu "Pašvadītas mācīšanās soļi", ko skolēni nosauca par "Rociņu". Tajā 1. solis ir "Stop!" – saprast, kāds ir SR. Mācību stundās praktizēju, ka skolēni paši to formulē. 2. solis ir "Darbības plāns". Ko es darīšu vispirms, ko pēc tam? 3.

solis ir "Stratēģijas". Kā es darīšu? 4. solis ir "Laiks un resursi". 5. solis ir atgriezeniskā saite (AS) par procesu un rezultātu. Bieži praktizējam, ka pirms darba sākšanas katrs skolēns individuāli vai grupā, vai kāds skolēns konsultants vispirms, izmantojot "Rociņu" vai "skaitot" uz saviem rokas pirkstiem, stāsta paredzamo darba gaitu. Esmu novērojusi, ka skolēniem patīk uzņemties atbildību, tad mācību process ir jēgpilnāks. Tā kā izveidoto uzskates materiālu atzinīgi novērtēja skolotāji, skolas administrācija, skolēni, tad esam to kā atbalsta materiālu izvietojusi skolā katrā mācību kabinetā. Taču galvenais nav pats materiāls, bet gan prasmes apguve un radoša pieeja. Skolā seminārā par pašvadītas mācīšanās prasmes attīstīšanu skolēniem dažādu mācību priekšmetu skolotāji dalījās pieredzē.

Bet vispirms uzklausīšu skolēnus, viņu vecākus, noskaidrosim viņu vēlmes, gaidas, skolēnu mācīšanās motivāciju, gatavību uzņemties atbildību, kā arī aktualizēsīm vērtību, pamata un caurviju kompetenču apzināšanos skolēniem, bet audzināmajā 8. b klasē arī plānosim soļus gan mācību, gan audzināšanas darbā. Klasē mums ir tradīcija – mācību gada noslēgumā rīkojam "Sirsnības dienas svētkus" – skaistu pasākumu klases skolēniem, skolēnu vecākiem, kur skolēni radoši rāda, demonstrē visu labāko, ko mācību gadā apguvuši. Esmu novērojusi, ka

šis pasākums ir kā labs vadmotīvs, lai skolēni apzinātāk apgūtu dažādas prasmes, kā arī varētu novērtēt savus sasniegumus.

Bažas. Ja ir kādas bažas par to, kas sagaida, tad vairāk tās ir emocionālas – lai būtu veiksmīgs mācību gads, lai viss ielānātais izdotos, lai būtu labi darba rezultāti. Katra skolotāja gatavību jaunajam mācību gadam raksturo, manuprāt, ļoti daudz faktoru – skolotāja zināšanas, prasmes, attieksmes, pieredze, gatavība uzņemties atbildību, prasme mācīties un apgūt kaut ko jaunu, prasme sadarboties, prasme un gatavība jauno īstenot praksē, prasme ieinteresēt, pašam strādāt ar aizrautību, kā arī daudz kas cits. Tā kā skolas pilda valsts pasūtījumu jaunās paaudzes izglītošanā, tad ļoti nozīmīga ir sadarbība visos līmeņos – lielo, mazo ideju, mērķu, instrukciju izpildes nodrošinājuma savlaicīgums, apjoms un kvalitāte. Svarīga ir kopīga izpratne par vērtēšanu – gan valsts līmenī, gan skolēniem, vecākiem, skolotājiem. Lai visiem ir skaidri saprotams, ka mēs runājam vienā valodā.

Ventspils 6. vidusskola ir divplūsmu skola. Mācot latviešu valodu un literatūru gan kā valsts valodu mazākumtautību plūsmā, gan kā dzimto valodu 6.-12. klašu skolēniem, pārliecinātos, ka skolēniem ir lieliska iespēja ikdienā mācīties cieņu pret dažādu tautu kultūru, gan arī praktizēt valodu. Ventspils 6. vidusskolā ir ļoti labas iestrādes skolotāju sadarbībā, skolas administrācijas un skolotāju sadarbībā, skolotāju un skolēnu, skolotāju un skolēnu vecāku sadarbībā. To pierādīja attālinātās mācīšanās process.

Gaidas. Manuprāt, pārmaiņas gan dzīvē, gan izglītībā notiek visu laiku. Jau pirms daudziem gadiem, strādājot tikai ar mazākumtautību skolēniem, mācot latviešu valodu kursus pieaugušajiem, strādājot par pieaugušo latviešu valodas kursu nodarbību vērtētāju, vadot dažādus projektus, man bija ilglaicīga lieliska sadarbība ar Latviešu valodas aģentūru, arī daudzus gadus vadot pilsētas latviešu valodas (Lat 2) skolotāju metodisko apvienību, tagad skolā vadot Valodu jomu, arī mācoties DZM kursus un jau sesto gadu strādājot par VIP Pedagogu atbalsta dienesta konsultanti. Tāpēc man šķiet pašsaprotami, ka pašam skolotājam ir jābūt, jāizglītojas, jābūt vēlmei domāt, zināt, darīt visaugstākajā līmenī. Ventspils 6. vidusskolā, īstenojot kompetenču pieejā veidotu mācību saturu, sekmējot vērtību / tikumu, pamatprasmju, caurviju apguvi, viena no iestrādēm ir vienā klasē strādājošo skolotāju sadarbība, kur dažādu mācību priekšmetu skolotāji vispirms konstatē aktuālāko konkrētās klases skolēniem, tad izplāno darbības soļus, un tā visu mācību gadu, līdz rezultāts sasniegts. Procesā aktīvi iesaistās

skolotāji, klases audzinātājs, skolēni, arī skolēnu vecāki.

Katrs jauns sākums, arī jauns mācību gads, ir laba iespēja un izaicinājums gan skolotājiem, gan skolēniem, skolēnu vecākiem, sabiedrībai. Lai izdodas!

Ritma Tīrumniece, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijas direktora vietniece metodiskajā darbā

Jaunā mācību gada sākums. Savā ziņā soļus jau esam spēruši. Par nākamā mācību gadu sākām domāt iepriekšējā mācību gada beigās. Vispirms iepazīnāties ar visām programmām, kas tika publicētas *Skola2030* mājaslapā, un viens no pirmajiem uzdevumiem, par ko ar kolēģiem vienojāmies, bija – katram iepazīties ar stan-

dartu, ar programmu. Par sasniedzamajiem rezultātiem (SR) skolotāji jau pamazām bija guvuši priekšstatu. Jūnija beigās sapulcējāmies visi pamatskolas skolotāji, lai jomām katrs izplānotu visus trīs mācību gadus – kā tas atbilstoši kalendāram izskatīsies. Izveidojām tādu kā lielu plakātu pa jomām, katram uzrakstot, cik laika aizņems konkrēts temats, un tad sākām spēlēt, proti, kuru tematu vajadzības gadījumā var pārceļt vēlāk, lai viena kopīga tematiska līnija vītos cauri vienam mācību gadam. Pēc nepieciešamības tā bīdījām arī pa klasēm – no 7. uz 8., no 8. uz 9. klasi. Paralēli skatījāmies SR, kas ar ko labi sader kopā. Tā rīkojāmies visos mācību priekšmetos un jomās ar uzsvaru uz jomu. Galvenais nolūks bija, lai vienas jomas kolēģi saprastu, ko kurš dara, un tad jau uzreiz skolotājiem radās konkrētākas idejas. Piemēram, ja runājam par viduslaikiem, tad to var aplūkot vairākos mācību priekšmetos, kā literatūrā un mūzikā u. tml.

Tagad šis plakāts jeb lielā lapa ir datorizēta, lai tad, kad augustā visi sapulcēsimies, skatītos, vai ir kas tāds, ar ko varētu iepazīstināt pilnīgi visus kolēģus, lai būtu skaidrība arī starp jomām, kas ir vienojošā ideja konkrētā klasē. Piemēram, 7. klasē uzsvars ir uz pašvadītas mācīšanās prasmēm, 8. klasē – vairāk uz pētniecības darbībām, 9. klasē – uz jaunradi. Tās būtībā ir caurviju prasmes. To ieraugot un saprotot, skolotājiem ir vieglāk strādāt. Tieši tāda pati pieeja ir vidusskolas programmai, lai gan to vēl neesam līdz galam izdarījuši. Visiem saprast vienojošo ideju – šajā virzienā strādājam.

Agrāk sadarbojamiem mācīšanas grupās mācīšanas mērķu izvirzīšanai, kā to darījuši daudzās skolās, bet tagad mums ir vadības grupa pa jomām (jo ir lielās vienojošās tēmas), lai plānotu lielos tematiskos blokus mācību gada griezumā. Sāksim pamazām septembrī, oktobrī. Kad būs lielais kopīgais temats, tad arī skolotāji detalizēti spriedīs par stundu plānošanu.

Bažas. Ir tā, ka cilvēki bieži vien baidās no jaunā, bet es atgādinu pati sev un saku kolēģiem – neviens cits mūsu vietā to nedarīs. Var jau cīkstēt par daudz ko, bet ir jāsaņemams un jādara. Atbildīgi esam mēs, un mums jāstrādā pēc labākās sirdsapziņas. Jā, ir zināmas bažas par rezultātiem, bet to rādīs laiks un jau visai drīz – pirmais mācību gads.

Gaidas. Sagaidu pozitīvu pieredzi un rezultātu. Noteikti saskatu vajadzību attīstīt sadarbības prasmes starp skolotājiem. Manuprāt, skolotājs savā būtībā ir bijis diezgan liels vienpatis, jā, juties atbildīgs par to, ko dara, bet dzīvojis savā mācību priekšmetā. Tagad ļoti svarīgi ir savā starpā spriest par pārmaiņām, par skolā notiekošo, mērķiem, par to, ko gribam redzēt nākotnē, kā panāksim SR katrā mācību priekšmetā un jomā. Pilnveidotas profesionālās sadarbības prasmes būs liels ieguvums. Pieļauju, ka pilotskolās šajā ziņā ir jau daudz darījuši, savā ziņā arī mēs, bet tagad tā būs konkrēti uz mērķi, uz rezultātu vērsta sadarbība.

Jolanta Ģērmāne, Dundagas vidusskolas sākumskolas skolotāja, 3. klases audzinātāja (tajā māca gandrīz visus mācību priekšmetus), 4. klasē māca dabaszinātnes.

Jaunā mācību gada sākums. Šogad daļēji strādāšu pēc vecās mācību programmas, un tā būs mana darba lielākā daļa, mācot visus mācību priekšmetus savā 3. klasē. Pēc jaunās mācību programmas mācīšu 4. klases skolēnus dabaszinībās, tāpēc jaunajā pieejā ieiešu uzmanīgi. **Uzmanīgi ne tāpēc, lai uzmanītos, bet tāpēc, lai skolē-**

niem tiktu īpaša uzmanība no manas puses.

Skolēni uz skolu nāk, lai satiktos. Priecāšos, ja bērni nāks uz skolu un vēlēsies satīties arī ar skolotāju. Tā es saprotu jauno saturu. Bērni cits citu motivē, un skolotāja

palīdz, lai starp skolēniem veidotos dialogs un sadarbība, lai notiktu mācību darbs, aktīvi pētot, bet mazākajās klasēs – arī spēlējoties. Atceros, kā man bērnībā patika spēlēties “skolās”, “mājās” un “dakteros”.

Teorētiski jaunā pieeja mācību saturam ir apgūta mūsu skolas vidē – sapulcēs, semināros, praktiski vērojot kolēģu stundas, rādot savas stundas. Mācību jomu eksperti aktīvi strādājuši, lai mēs uzsāktu veiksmīgu mācību darbu. Atkārtoti vēl jāpārlasa programma. Mācību darba plānošana būs pirmais solis, kā mūsu skola sāks darbu. Neesmu saņēmis par to, kas būs. Esmu gatava jaunajam mācību gadam un gaidu to ar prieku!

Bažas. Jau pirms gadsimta ceturkšņa, kad mācījās augstskolā, bija tādas vēsmas, ko tagad īpaši uzsver un kas ir svarīgas jaunajā pieejā, piemēram, sadarbība ar nolūku palīdzēt bērniem mācīties. Bet tieši tā man liek uzdot jautājumu, vai visas iesaistītās puses būs gana motivētas palīdzēt bērnam mācīties un pieaugt gudrībā? Kāda ir pašu bērnu, viņu vecāku un skolotāju motivācija un atbildība?

Gaidas. Jaunais mani interesē un saista. Taču domāju, ka ļoti jau nekas nemainās – jo līdz šim, cik bijis iespējams, arī pēc vecajām programmām esmu centusies strādāt pēc principa ļaut vairāk bērniem pašiem darboties, pētīt, nonākt līdz rezultātam. **Skolotājs, kuram patīk iet pie bērniem, kas mīl darboties savā amatā, ar prieku strādās arī turpmāk.**

Būtībā jaunajā saturā un pieejā esam formulējuši to, ko mēs visi jau sen zinām. **Manuprāt, tagad ir uzsvērtā lielāka konkrētība – sadarbības prasmes, iemaņas, vērtības ir nosauktas vārdā.** Tā ir vieglāk strādāt, vieglāk pamanīt, kas bērnos ir mainījies, kā viņi ir attīstījušies, kā apguvuši piedāvāto. Gaidu jauno mācību gadu ar prieku! ☺

Bērnu jautājumi kā izejas punkts, lai mācītos

Apes PII "Vāverīte" pieredzes stāsts par to, kā no bērnu jautājumiem un interesēm nonākt pie zināšanām, prasmēm uzstāties un prezentēt savu darbu

PII "Vāverīte" atrodas Vidzemē, Igaunijas pierobežā, vienā no mazākajām Latvijas pilsētām – Apē, un ir viena no *Skola2030* satura aprobācijas pirmsskolām jeb pilotpirmsskolām, kas izmēģinājušas pilnveidoto saturu un pieeju. Pirmsskolā ir stabils pedagogu kolektīvs, tomēr pēdējos gados ienāk jauni kolēģi ar savu redzējumu. Darbinieki arvien ir gatavi izaicinājumiem un iesaistās projektos un aktivitātēs, apgūstot jaunu pieredzi, kas noder bērniem un pašiem, un pārbauda savu varēšanu. Skolotāji rada bērniem interesantu, drošu un atbalstošu vidi. Skaistā daba ir ļoti piemērota, lai katrā gadalaikā ikdienas nodarbības varētu notikt ārā – mežā, pļavā vai Vaidavas upes krastā. Ikdienas aktivitātēs iestāde reizēm sadarbojas ar kaimiņos esošo skolu, līdz ar to bērni skolu jau ir iepazinusi un bērnudārza absolventiem tā nav sveša, uzsākot skolas gaitas 1. septembrī. Taču jaunās pieejas centrā ir bērns – tāpēc vadītāja Iluta Apine dalās pieredzē, kā šajā pirmsskolā bērnu jautājumi un intereses ļāvuši apgūt pētniecības un prezentācijas prasmes.

Sagatavoja Iluta Apine, PII "Vāverīte" vadītāja, Liene Rolanda, *Skola2030*,
foto no PII "Vāverītes" krājumiem

Vairāk domāt par aktivitātēm, kurās bērniem būtu jāmācās uzstāties un prezentēt paveikto, mūs pamudina vecāki. Kādā no sanāksmēm viņi atzina, ka publiska

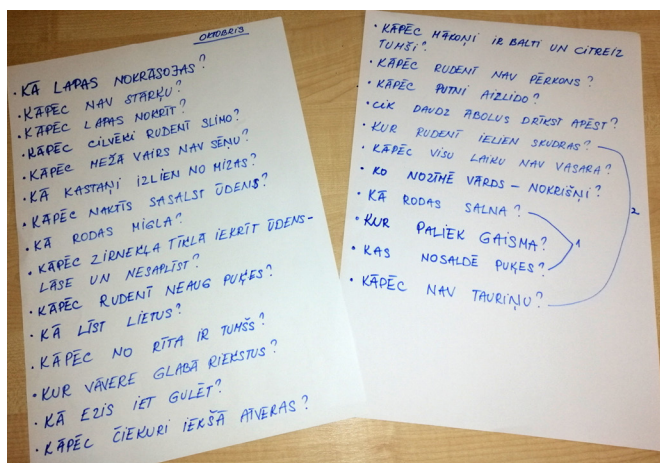
uzstāšanās arī viņiem sagādā grūtības. Tā prasa skaidru valodu, plašus teikumus, lai skaidri pasniegtu domu. Sākām mērķtiecīgi domāt par aktivitātēm, lai šīs prasmes attīstītu bērnos. Pērn to mēģinājām ar dzejoļišu mācīšanās un runāšanu par attiecīgu tematu, bet šogad jau gājām

tālāk un izvēlējamies prezentāciju formātu – sagatavotu vizuālo materiālu un stāstījumu par to –, vairāk sasaistījām ar mācīšanās procesu un temata izziņu – jautājumiem un atbilžu sagatavošanu. Turklāt iesaistījām visu ģimeni, kas ļāva atklāt ko jaunu gan bērniem, gan vecākiem. Vecāku iesaiste bērniem deva drosmi iziet priekšā un stāstīt, turklāt vecākiem bija iespēja tieši piedzīvot, kā bērni mācās.

Gaidot rudenī, grupā ar 5–6 gadus veciem bērniem temata “Pārmaiņas rudenī” sākumā rīta aplīša sarunās par to, kādas pārmaiņas notiek rudenī, kas ir citādi, skolotāja izzināja bērnu intereses, un bērniem radās tik daudz jautājumu, ka skolotājai nācās atzīties bērniem, ka viņai vajag palīdzību atbilžu meklēšanā. Skolotāja piedāvāja bērniem izvēli – vai nu meklēt atbildi katram uz savu jautājumu, vai atbildi uz drauga jautājumu. Bērni piedāvāja jautājumus izlozēt.

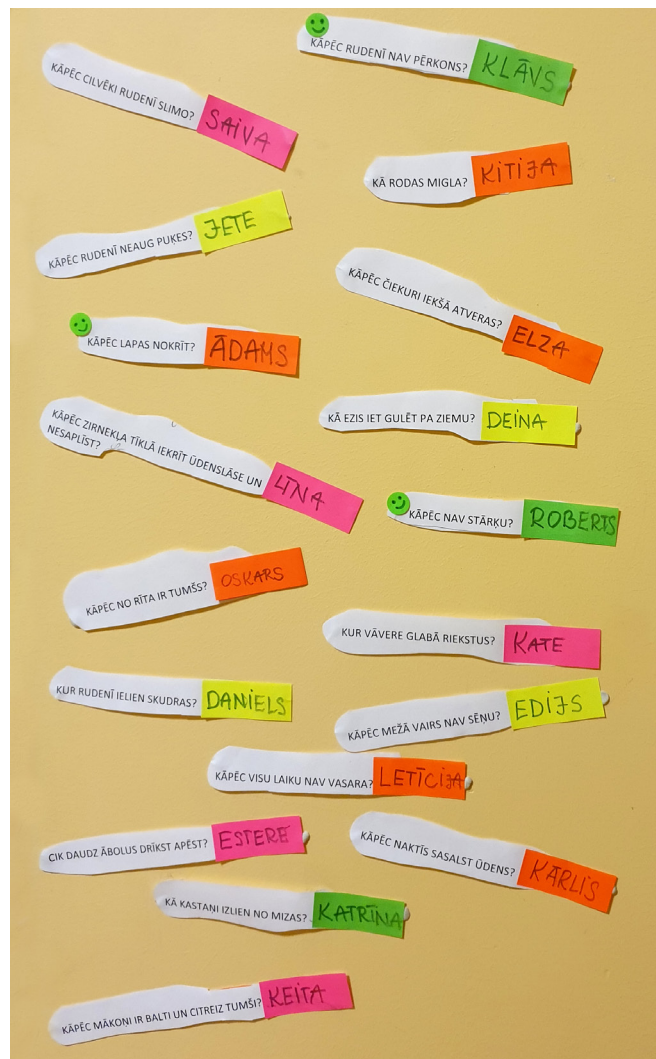
Tādā veidā katrs bērns saņēma vienu jautājumu, uz kuru mēneša laikā kopā ar ģimeni vajadzēja sagatavot atbildi un prezentēt grupas bērniem. Jautājumi bija visdažādākie, sākot no tā, kāpēc krāsojas lapas un kur guļ eži, līdz “Kas nosaldē puķes?” un “Kā rodas migla?”. Atbildēm bija jābūt zinātniski pamatotām, taču bērniem saprotamā valodā.

Bērniem tika paskaidrots, ka gala darbiņu vērtēs grupas draugi kopā ar skolotāju pēc noteiktiem kritērijiem, par kuriem arī visi iepriekš vienojās. Skolotāja gan deva iespēju tiem, kas vēlējās, savstarpēji vienoties un samainīties jautājumiem. Taču visi bija priecīgi tieši par saviem izlozētajiem jautājumiem.

No bērnu jautājumiem līdz prezentēšanas prasmēm

Bērni izlozēja jautājumus. Vienojāmies par darba izpildes termiņu un pārrunājām prezentācijas izpildes veidu

(viens pats vai kopā ar vecākiem). Skolotāja izveidoja sarakstu ar katra bērna izlozēto jautājumu un ļāva bērniem pašiem iepazīstināt vecākus ar pētāmo jautājumu. Otro jautājumu komplektu skolotāja izvietoja garderobē, lai vecāki redzētu bērnu jautājumus, reizē tas kalpoja kā atgādinājums par veicamo darbiņu. Rīta aplī skolotāja pārrunāja ar bērniem prezentācijas gatavošanas procesu un aicināja jautāt, ja vajag palīdzību. Pēc nedēļas notika pirmā jautājuma atbilžu prezentācija, ko veica bērns viens pats.

Bērns kopā ar ģimeni, meklējot atbildes uz izlozēto jautājumu, nonāca katrs pie sava prezentācijas veida. Jā, skolotāja kopā ar bērniem pārrunāja, ka visiem būs jāpastāsta vai jāparāda atbilde uz savu izlozēto jautājumu tā, lai citi saprastu atbildi. Skolotāji ikdienas sarunās ar vecākiem centās to atgādināt, rosinot un atbildot uz vecāku jautājumiem par prezentācijas veidu. Katrs bērns kopā ar ģimeni, gatavojot atbildi, nonāca pie bērnam visai interesantā prezentācijas veida. Bija gan zīmējumi, gan dzejolis ar kustībām, aplicējumi, gan telpiskie veidojumi un dažādu atribūtu izmantošana, arī kulinārijas izstrādājumi. Tā

meitenīte, kas kopā ar mammu bija sagatavojusi atbildi uz jautājumu "Kur vāvere glabā riekstus?", ieradās vāveres kostīmā, ar koka dobuma zīmējumu un groziņu ar cepumu riekstiņiem. Šī atbilde bērniem ļoti palika prātā: koka dobumos, augstu virs zemes, lai citi zvēri netiek klāt. Pēc tam, ejot rotaļāties bērnudārza laukumā, bērni meklēja koka dobumus, kur varētu būt paslēpti rieksti. Savukārt skolotājas iepriecināja izdoma un radoši risinājumi. Prātā palikusi prezentācija "Kā rodas migla?". Ja zeme ir silta un gaiss ir auksts, veidojas pilieniņi gaisā, gaiss kļūst biezs un rodas migla. Lai šo parādību ilustrētu, bērns kopā ar vecāku bija izveidojis lapu, kas bija sadalīta divās daļās – vienā pusē matēts, puscaurspīgs materiāls, kuru var pār-bīdīt – miglu izkļiedēt.

Vēl interesanti, ka grupiņā bija zēns, kas runā angļiski. Viņa prezentācija arī bija angļu valodā, un viņš to prezentēja kopā ar tulku. Šo funkciju pildīja mūsu skolotāja.

Grupā tika izveidota "runājošā siena" – redzamā vietā bija izlikti jautājumi, vērtēšanas atgādnē ar smaidiņiem, kā arī pašas prezentācijas, kad tās bija tapušas.

Ko stāsta bērni cits citam, tas labāk paliek atmiņā

Skolotāja ar bērniem pirms stāstījuma vienojās, ka visi noklausīsies un tikai tad uzdos jautājumus. Lielākā daļa vecāku bija piedomājuši pie atbildēm, lai tās saprastu pašu bērni, tādēļ atbildes bija viegli uztveramas, uzskatāmas, saprotamas, kaut arī pamats bija ņemts no dabas zinātnēm. Mēs visi kopā mācāmies mācīties dažādi, un mums gadās arī pa kļūdai. Kāda ģimene bija izkopējusi no interneta sarežģītu tekstu, ko bērns bija iemācījies no galvas bez izpratnes.

Mēneša beigās, kad bijām noklausījušies visas prezentācijas, bērniem vēlreiz tika uzdoti visi jautājumi, lai noskaidrotu, cik daudz bērni atceras no citu bērnu stāstītā. **Skolotāja secināja, ka bērni šos jautājumus ir apguvuši labāk, nekā tas būtu tad, ja viņa būtu stāstījusi pati.** Bērniem bija iespēja atgādināt ar repliku, piemēram, "Vai tad tu neatceries, ka Keita stāstīja par...", ja bija kas aizmirsies.

Šāda stāstīšana "Bērns – bērnam" ceļ bērna pašapziņu, t. i., ka viņš var iedot kādu jaunu informāciju grupas biedram, rada zinātkāri par citu viņu interesējošu jautājumu izziņāšanu un padalīšanos ar atbildēm grupā.

Vecāku iesaiste dod bērnam drošību

Svarīgi, ka bērniem tika dota **iespēja apgūt sev nozīmīgu tematu un pārliecināši to prezentēt** (un to veic pat tie bērni, kas ikdienā ir nedroši). Lielākajai daļai bērnu drosmi prezentēt radīja pārliecība par atbildes pareizību, kuru

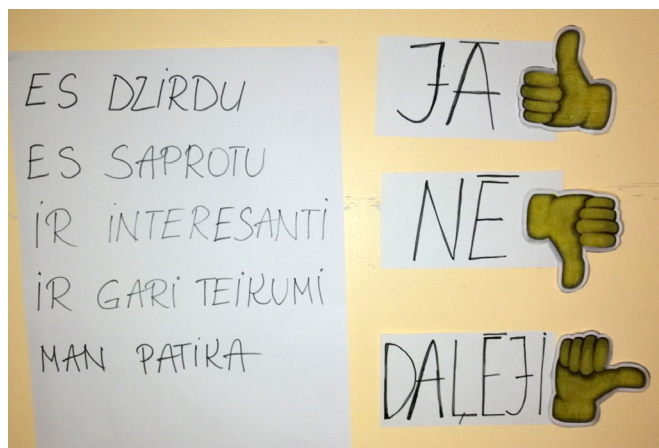

viņi bija gatavojuši kopā ar ģimeni. Bērni, kuri parasti ir kautrīgāki, nepārliecinātāki, šajā reizē atbildot bija droši, jo kopīgi ar vecākiem bija atraduši tādu prezentācijas veidu, kas bērnam vislabāk padodas. Piemēram, atbildot uz jautājumu "Kāpēc rudenī cilvēki biežāk slimo?", meitenīte kopā ar mammu bija sameklējusi žurnālā fotogrāfijas ar vitamīniem, dārzeņiem un apģērbiem, ko bija salīmējušas, un varēja secīgi pastāstīt. Savukārt bērns, kurš apzinājās, ka prezentējot viņš var justies nedroši, atbildi mājās gatavoja kopīgi ar ģimenes locekļiem, uzdodot viņiem vēl arī citus sev interesējošus jautājumus, bet sagatavoto materiālu prezentēja kopā ar mammu.

Ir prieks, ka bērni uzticas grupas skolotājai un no rīta priecīgi stāsta, ka ir sagatavota atbilde, bet grupas skolotājai pajautā: "Vai tu man palīdzēsi?"

Ģimenēm tika dota iespēja saturīgi pavadīt kopā laiku, meklējot atbildes un sagatavojot prezentāciju. Tie vecāki, kuri bija gatavi ar bērniem meklēt atbildes uz jautājumiem, darīja to kopā ar viņiem, jo bērni vieni paši nevar sagatavot uz patiesiem faktiem balstītas (zinātniski pamatotas) atbildes. Viņi var pateikt to, ko ir redzējuši televīzijā vai datorā animācijas filmās un citās filmās, bet ne vienmēr tas atbilst patiesībai.

Vecāki labāk iepazīst bērnus, bērni – vecākus

Kopīgi darbojoties, **vecāki “redzēja” sava bērna spējas, pacietību u. c. rakstura īpašības.**

Vecāki bija aicināti piedalīties prezentācijās, bet lielākā daļa ir strādājoši un izbrīvēt laiku tam neizdevās, un bērni prezentēja paši. Šajā reizē katra prezentācija tika nofotografēta un aizsūtīta vecākiem. Arī mēs mācāmies šo pieredzi un sapratām, ka šādas prezentācijas ir jāfilmē un jāparāda pašiem bērniem, lai sevi redz no malas kā iedrošinājumu, ka viss ir sanācis, kā arī vecāku informēšanai. Radās ideja, ka bērnudārzā varētu būt diena “Mācies no manis!”, kad visi vecāki vakarpusē noskatās sagatavotās prezentācijas un iemācās no bērniem viņu jaunatklātās gudrības. Pieaugušie ne vienmēr visu zina!

Bērniem bija svarīgi, ka vecāki tika iesaistīti mācīšanās procesā, un **bērni atklāja arī daudzus vecāku talantus** (piemēram, ka mamma prot skaisti zīmēt, tētis prot griezt no koka!).

Bērni mācās izteikt un pieņemt vērtējumu

Bērniem tika **dota iespēja mācīties vērtēt un pieņemt citu grupas biedru vērtējumu.** Turklāt mums bija noruna, ka vērtējam saturiski, pēc kritērijiem, nevis tāpēc, ka runātājs ir labākais draugs. Skolotāja aicināja bērnus vērot un vērtēt prezentācijas, atgādinot kritērijus. Bērni mācījās ieraudzīt vērtīgo cita bērna prezentācijā. Nepietika tikai pateikt, ka bija interesanti, savs vērtējums bija jāpamato – kāpēc bija interesanti, jāpasaka, kas šajā prezentācijā bija īpašs.

Bērni sākumā izteica pārsvarā tikai vienu vērtējumu: “Man patika!” Taču arī pozitīva vērtējuma sniegšanu bija jāpamato. Vēlāk jau izskanēja teikumi: “Ļoti patika priekšnesums, jo X dejoja!” Kāds ieteica: “Vai vari runāt skaļāk, es gribu dzirdēt?”

Grupā bija meitenīte, kas bija ļoti kautrīga un parasti neizteicās. Taču viņa bija sagatavojusies un runāja – bērni to pamanīja un atzinīgi novērtēja, ka viņa tomēr runāja, turklāt skaļi.

Bērns, kurš prezentēja atbildi, pie sava izvēlēta jautājuma garderobē pielīmēja “smaidiņu” par labi paveiktu darbu un savu prezentāciju izvietoja grupā bērniem redzamā vietā.

Aug bērna pašapziņu un sadarbības prasmes

Šī skolotājas piedāvātā aktivitāte ir ar lielu pievienoto vērtību. Tas nav tikai paveikts darbiņš kā zīmējums, telpisks veidojums, kustību izrāde, cienasta gatavošana, pārgājiens pa mežu. Tas bija pozitīvu izjūtu (prieka par paveikto, atbildība pret grupas biedriem, ģimene locekļiem) un prasmju (uzstāšanās, griešana, līmēšana u. c.) apvienojums, kura rezultātā augs bērna pašapziņa un sadarbības prasmes ģimenē. Ir labi mācīšanās procesā iekļaut šādas aktivitātes, tomēr jāpārdomā to biežums, lai ģimenēm tas būtu interesanti, bet ne apgrūtinoši. Daļa vecāku bija ļoti atsaucīgi, daļa atlika atbildes sagatavošanu uz pavasari, taču tad strauji mainījās apstākļi un citas prioritātes izvirzījās priekšplānā. Skolotāji atzīst – lai vecāki aktīvi iesaistītos un būtu atsaucīgi, ar viņiem ir vairāk jārunā. Ja kāds no vecākiem nebūtu gatavs iesaistīties, protams, mēs ar skolotājas palīgu pieslēgtos un palīdzētu bērnam šo uzdevumu veikt.

Nākotnē plānojam turpināt attīstīt prezentācijas un runas prasmes. Sākoties jaunam mācību gadam un sākot grupā jauniem bērniem, katrs bērns varētu veidot prezentāciju par sevi pašu, par savām interesēm, par to, ko katrs prot, tā dodot iespēju iepazīt sevi dziļāk. To varētu darīt pa vienam vai kopā ar draugu – mācoties sadarbīties. ☺

Uzziņai

Apes PII “Vāverīte” ir 60 bērnu 3 grupās, 8 skolotājas.

Pirmsskola šogad svinēs 70. dzimšanas dienu.

Piedalījies *Skola2030* satura aprobācijā, kā arī citos projektos (*Comenius* un *Erasmus*).

Vadītāja: Iluta Apine.

Moto ikdienā: “Es varu, jo es daru!”

Gads pirmsskolas dzīvē – kas jauns?

Stāsta trīs pirmsskolu skolotājas

Linda Lejasmeijere, Rūjienas pilsētas specializētā PII "Vārpiņa"

Man patīk tas, ka mūsu iestādē, darbojoties *Skola2030* satura aprobācijā, mainījās grupas vide. Bija jāizveido centri ar daudzveidīgiem materiāliem. Ieguvēji ir bērni – no rīta atnāk uz grupu un paši var izlemt, ko darīs. Skolotāji tikai vēro, palīdz, pieraksta secinājumus. Bērniem šādi darboties patīk, viņi arī labprāt dalās pieredzē, stāsta cits citam, ko darīja, ko vēl gribēs darīt. Tas ir pozitīvi un rada prieku strādāt arī pieaugušajiem.

Pirmais gads projektā pagāja eksperimentējot, mēģinot pašiem saprast, kā būtu labāk. Pērn īsti sākām strādāt. Esam uzņēmuši daudz ciemiņu, dalījušies pieredzē ar daudzām PII. Bērni pie tā ir pieraduši, un viņus netraucē, ka grupā ir sveši cilvēki.

Jaunums ir tas, ka esam izveidojuši e-klasi, kur atspoguļojam visu svarīgo – mēneša tēmu un sasniedzamo rezultātu, katru dienu izsmeltoši uzrakstām, ko darīsim, kā to panāksim, ikdienu atspoguļojam ar fotogrāfijām. E-klases apmeklējums ir ļoti liels, un vecākiem šāds saziņas veids ļoti patīk. Pēc tam vecāki var pārrunāt sev interesējošus jautājumus ar skolotājiem klātienē.

Sigita Gūtmane, PII "Saulīte", Liepāja

Manuprāt, mums ir veicies labi, jo kolektīvs ir pretimnākošs, saliedēts un ieinteresēts pārmaiņās. Kompetenču pieejas aprobācijā īpaši esam mācījušies plānot, izprast šī procesa būtību. Vērtējam, kā tas izdevies, ko vajadzētu mainīt, lai plānošana būtu veiksmīgāka un sasniegtu vēlamo sasniedzamo rezultātu.

Mūsu iestāde ir iesaistījies programmā "Līderis manī", kurai ir daudz kopīga un papildinoša ar kompetenču pieeju. Tā māca bērnus veidot par personībām, būt patstāvīgiem, līdzatbildīgiem visā, kas notiek, rosina pašvadīti mācīties.

Mūsu pirmsskolā liela nozīme ir "runājošajām sienām". **Grupās, kur strādā skolotājas no aprobācijas komandas,**

"runājošās sienas" tika ieviestas jau pirms kāda laika, bet aizvadītajā mācību gadā – jau visās iestādes grupās. Katrā grupā tās mazliet atšķiras, jo ir pielāgotas konkrētās grupas vecumposma īpatnībām. Daudz ar bērniem mācāmie plānot mēneša tēmu. Bērni paši saka, ko gribētu uzzināt, skolotāji to pieraksta, meklē un gatavo materiālus, tēmas izziņai. Pie "runājošās sienas" bērni var sekot līdzi, kas darāms vispirms, kas pēc tam, kas jau ir izdarīts. Šīs sienas ir labs palīgs saziņai arī ar vecākiem – ieejot grupā, viņi uzreiz uzskatāmi redz, kādu tematu bērni apgūst, ko ir paveikuši.

Inese Fridenberga, Ikšķiles PII "Urdaviņa"

Turpinām strādāt, lai mainītos mūsu, skolotāju, darbības ieradumi. Par moto esam pieņēmuši "Mazāk nozīmē vairāk". Interesu centrus iekārtojam, domājot par bērniem plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem (SR) – lai tajos būtu tikai tās lietas, kas palīdzētu sasniegt mēneša SR, un nebūtu nekā lieka.

Aktivitātes bērniem sākas nevis konkrētā laikā, bet tad, kad bērns ir ieradies un tiešām ir gatavs sākt darīt. Skolotāju uzdevums ir pamanīt un ieklausīties bērnu vēlmēs, kas nav nemaz tik viegli. Lūkojam būt vēl vairāk atbalstošas, cenšamies būt līdzās, palīdzēt, kad to tiešām vajag, ierosināt turpmākai darbībai, bet neuzņemties iniciatīvu un nedarīt viņu vietā. Tas pieaugušajiem ir visgrūtākais. Mums ir lielisks atbalsta personāls, bet auklītes joprojām reizēm grib izdarīt bērnu vietā.

Kolektīvā vairāk esam sākuši dalīties pieredzē, runāt par to, kā mums veicies, kas izdodas, kas vēl ne. Mācāmie sadzīvot ar jauno, citādo. Tagad liela daļa kolēģu jau saka – sākumā tas bija ļoti liels izaicinājums, tagad jau esam gatavas aizvien vairāk uzticēties bērniem, piedāvāt dažādas aktivitātes, arī pajautāt bērniem viņu intereses, un pārliecināties, ka bērni ļoti labi māc izstāstīt savas ieceres. Tad atliek tikai tās īstenot.

Mācāmie it visā vispirms saskatīt pozitīvo – gan pašu pieaugušo rīcībā, gan bērnu darbībā. Tāda pieeja ir ļoti auglīga. ☺

Ko nozīmē lietpratība jeb kompetence? Atbild bērni

1.-3. klases bērnu atbildes apkopojis Mihails Basmanovs, Skola2030 dabaszinātņu mācību jomas vecākais eksperts
Foto: Lauma Kalniņa, Skola2030

“Tā ir laba fantāzija. Ja tev ir kompetence, tad tu vari visu ko izdomāt un būt gudrs visos jautājumos.”

“Kompetents cilvēks ir mierīgs cilvēks, jo viņš visu zina.”

“Kompetentam cilvēkam prāts ir tik liels kā kosmos.”

“Svarīgi domāt dažādi, tā arī ir kompetence, kas palīdz tev visu ko atrisināt.”

“Kompetentam cilvēkam, laikam, ir citādākas smadzenes.”

“Kompetence ir tad, kad tu vari mācīties no savām kļūdām.”

“Mums ir grūti izdomāt, kas ir kompetence, bet mēs zinām, ka tā ir ļoti svarīga, tā palīdz tev pateikt to, ko mēs tagad nezinām.” ☺

Jautājumi un atbildes

Par vērtēšanu, uzsākot pilnveidotā mācību satura īstenošanu 1., 4., 7. un 10. klasē

Atbildes sagatavojis Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD) un Valsts izglītības satura centrs (VISC).

Skaidrojums saistībā ar izglītojamo snieguma vērtēšanas jautājumiem, uzsākot pilnveidotā mācību satura īstenošanu 1., 4., 7., un 10. klasēs 2020./2021. mācību gadā atbilstoši MK 27.11.18. Nr. 747 "Noteikumiem par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" un MK 3.09.19. Nr. 416 "Noteikumiem par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem".

Kad un kā izteikt summātīvos vērtējumus?

Tāpat kā līdz šim, summātīvo vērtēšanu skolotājs organizē mācīšanās posma noslēgumā. Par mācīšanās posma noslēgumu tiek uzskatīts ne tikai mācību gads, bet arī temats, temata daļa vai, piemēram, apjomīgāks mācību darbs (pētnieciskais, jaunrades darbs u. c.), kura laikā skolēnam ir bijusi iespēja apgūt noteiktu sasniedzamo rezultātu kopumu.

Summatīvo vērtēšanu īsteno:

- pedagogs, lai novērtētu un dokumentētu, kā skolēns ir apguvis plānoto sasniedzamo rezultātu mācīšanās posma noslēgumā;
- Valsts izglītības satura centrs, lai novērtētu un dokumentētu, kā skolēns apguvis skolēnam noteiktos sasniedzamos rezultātus izglītības pakāpes noslēgumā.

Par summātīvo vērtējumu izlikšanas principiem un biežumu mācību laikā vienojas katras izglītības iestāde pedagogi, izglītības iestāde šos vērtēšanas principus atrunā izglītības iestādes vērtēšanas kārtībā, piemēram, nosakot vērtēšanas mērķi, tās vietu mācību procesā, pārbaudījumu apjomu un skaitu, vērtējuma izteikšanas veidu, skolēna vecāku vai tā likumisko pārstāvju informēšanas kārtību, «nv» (nav vērtējuma) izmantošanas gadījumus. Ja dažādiem mācību priekšmetiem vienas klašu grupas ietvaros ir dažādi veidi gada summātīvā vērtējuma izteikšanai, šo informāciju iekļauj vērtēšanas kārtībā.

Skolēnu mācību snieguma vērtēšanas metodiskos paņēmienus, izpildes laiku un vērtēšanas kritērijus nosaka pedagogs, ievērojot mācību jomā noteiktos skolēnam plānotos sasniedzamos rezultātus, mācību priekšmeta

programmu un izglītības iestādes izstrādāto skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību.

Pamatizglītības pakāpē izliek summātīvo vērtējumu mācību gada noslēgumā. Taču izglītības iestāde atbilstoši tajā noteiktajai skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtībai var pieņemt lēmumu izlikt arī semestra vērtējumu.

Vidējās izglītības pakāpē summātīvo vērtējumu izliek mācību priekšmeta kursa apguves noslēgumā un mācību gada noslēgumā par apgūtā kursa daļu, ja kursa īstenošana turpinās arī nākamajā gadā. Taču izglītības iestāde atbilstoši tajā noteiktajai skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtībai var pieņemt lēmumu izlikt arī semestra vērtējumu par apgūtā kursa daļu.

Izglītības iestāde pēc savas iniciatīvas vai nepilngadīgā izglītojamā vecāka vai pilngadīgā izglītojamā pieprasījuma izsniedz liecību vai izziņu par izglītības programmas daļēju apguvi. Ieteikumi šo dokumentu noformēšanai un liecību paraugi pievienoti pielikumā.

Summatīvos vērtējumus, tāpat kā šobrīd, 4.-12.klasē visos mācību priekšmetos izsaka 10 ballu skalā mācīšanās posma noslēgumā. Pedagoģi izmanto 10 ballu skalu vērtējumu izlikšanai saskaņā ar MK 27.11.18. Nr. 747 "Noteikumu par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 10. pielikumu un MK 3.09.19. Nr. 416 "Noteikumu par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem" 10. pielikumu.

1.-3. klasē summātīvos vērtējumus mācīšanās posma noslēgumā, tostarp mācību gada beigās, izsaka apguves līmeņos pret plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem. Vērtējuma izteikšanai izmanto apguves līmeņu aprakstus atbilstoši MK 27.11.18. Nr. 747 "Noteikumu par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem" 9.pielikumam. Elektroniskajās klasvadības sistēmās apguves līmeņu atspoguļošanai ikdienā ieteicams izmantot saīsinājumus S, T, A, P.

Kad un kā izteikt formatīvo vērtējumus?

Pedagoģi ikdienas mācību procesā īsteno formatīvo vērtēšanu skolēnu mācīšanās atbalstam. Formatīvās vērtēšanas mērķis ir noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus atgriezeniskās saites sniegšanai skolēnam un skolotājam, lai uzlabotu skolēna sniegumu un plānotu turpmāko mācību procesu, kā arī lai veicinātu skolēna

Skolēna mācību snieguma vērtējums apguves līmeņos

Sācis apgūt (S)	Turpina apgūt (T)	Apguvis (A)	Apguvis padziļināti (P)
<p>Skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka ir uzsākta plānotā sasniedzamā rezultāta apguve;</p> <p>skolēns demonstrē sniegumu ar pedagoga atbalstu zināmā tipveida situācijā. Skolēnam nepieciešams atbalsts un regulāri pedagoga apstiprinājumi uzdevuma izpildei;</p> <p>skolēnam jāturpina sistemātiski mācīties, lai sekmīgi apgūtu tālāko mācību saturu.</p>	<p>Skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka plānotais sasniedzamais rezultāts sasniegts daļēji un tas nav noturīgs;</p> <p>skolēns demonstrē sniegumu pārsvarā patstāvīgi tipveida situācijā, atsevišķā gadījumā arī mazāk zināmā situācijā, ja nepieciešams, izmanto atbalsta materiālus. Dažkārt nepieciešams pamudinājums, lai sekotu uzdevuma izpildei;</p> <p>skolēnam jāturpina nostiprināt noteiktas atsevišķas zināšanas, izpratni, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes.</p>	<p>Skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka plānotais sasniedzamais rezultāts sasniegts pilnībā un tas ir noturīgs;</p> <p>skolēns demonstrē sniegumu gan zināmā tipveida situācijā, gan nepazīstamā situācijā. Uzdevumu izpilda patstāvīgi;</p> <p>skolēns ir sagatavots mācību satura turpmākai apguvei nākamajā klasē.</p>	<p>Skolēna sniegums (demonstrētās zināšanas, izpratne, pamatprasmes mācību jomā, caurviju prasmes un attieksmes) liecina, ka plānotais sasniedzamais rezultāts sasniegts padziļināti un tas ir noturīgs. Spēj pamatot atbilstošās stratēģijas izvēli;</p> <p>skolēns demonstrē sniegumu zināmā tipveida situācijā, nepazīstamā un starpdisciplinārā situācijā;</p> <p>skolēns ir sagatavots mācību satura turpmākai apguvei nākamajā klasē. Šis līmenis nenozīmē, ka skolēns ir pārsniedzis šajā klasē noteikto sasniedzamo rezultātu.</p>

Izliekot vērtējumus 1.-3.klasē apguves līmeņos, vērtējumu izsaka pret konkrētiem sasniedzamajiem rezultātiem attiecīgajā mācību priekšmetā, kā norādīts paraugā:

Paraugu vērtējumu pierakstam matemātikā 3.klasei

Sasniedzamie rezultāti	Sācis apgūt	Turpina apgūt	Apguvis	Apguvis padziļināti
Naturālo skaitļu salīdzināšanu un darbības ar tiem modelē ar reāliem objektiem, ģeometriski, uz skaitļu taisnes ar simta kvadrātu; nosaka, salīdzina parastās daļas objektos, ģeometriskās figūrās.				
Lasa parastās daļas ar saucējiem 10 apjomā un pieraksta tās, skaidro katra skaitļa nozīmi parastās daļas pierakstā.				
...				

mācību motivāciju attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes, iesaistot viņu vērtēšanas procesā.

Formatīvo vērtēšanu pedagogs veic mācību procesa laikā, tās saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās laikā. Formatīvajā vērtēšanā izmantotie vērtējumi kalpo kā atgriezeniskā saite skolēnam mācīšanās laikā par to, ko viņš jau ir apguvis un kas viņam vēl jāiemācās, tādēļ formatīvie vērtējumi neietekmē skolēna snieguma summatīvos vērtējumus mācību priekšmetos un mācību priekšmetu kursus.

Formatīvos vērtējumus izsaka, dokumentē un komunicē atbilstoši mērķauditorijai (piemēram, skolēns, kolēģis, atbalsta personāls, skolas vadība, vecāks), lai mērķtiecīgi atbalstītu skolēna mācīšanos un sekotu līdz skolēna sniegumam ilgtermiņā. Vērtējumu var izteikt apguves līmeņos, procentos, punktos, ieskatīts/neieskatīts.

Par formatīvo vērtējumu izlikšanas principiem, biežumu mācību laikā, vērtējumu izlikšanas veidiem vienojas katras izglītības iestādēs pedagogi, izglītības iestāde šos

vērtēšanas principus atrunā izglītības iestādes vērtēšanas kārtībā. Svarīgi, lai skolēni un viņu vecāki būtu informēti un izprastu plānotos vērtēšanas principus un vērtējumu izteikšanas veidu.

Vai sākumskolā vairs nav ētikas un kristīgās mācības? Atbild Skola2030

Ar reliģiju saistītie jautājumi kā saturs nepazūd no izglītības standarta. Tas zināmā mērā tiek paplašināts, iekļaujot arī citas Latvijā pārstāvētās reliģijas mācību saturā pamatskolā un lielākās pasaules reliģijas saturā vidusskolā. Par ētikas un arī par reliģijas jautājumiem tiek runāts (iekļauts saturā) sociālās un pilsoniskās mācību jomas sociālo zinību mācību priekšmeta ietvaros.

VISC projekta "Kompetenču pieeja mācību saturā" darba grupu par šiem jautājumiem vadīja Laima Geikina (*Dr. theol., Dr. paed.*, profesore, vadošā pētniece sistematiskajā un praktiskajā teoloģijā LU) – viņas vadībā sociālo zinību kursā iestrādāti reliģijas jautājumi tā, lai katrs jauniešis tajos būtu vairāk izglītoti. Ja vecāki vēlas, iespējams apgūt fakultatīvi kristīgo ētiku un līdzīgu saturu. Tas paredzēts 2018. gada 27. novembra MK noteikumu Nr. 747 11. pielikuma 12.2. punktā.

Paralēli joprojām darbojas Reliģisko organizāciju likuma 6. pants, kas nosaka, ka konfesijām iespējams mācīt ekumēnisko kristīgo mācību uzticoties viens otram un saskaņojot konfesionālo programmu ar ekumēnisko. Šī joprojām var būt fakultatīva mācību satura daļa.

Kā plānot mācību saturu, uzsākot mācību gadu pirmsskolā? Atbild Skola2030

Mācību gada sākums daudziem bērniem ir adaptācijas laiks grupā vai pirmsskolā, tas ir arī draugu satikšanās laiks pēc vasaras, tāpēc svarīgi izvēlēties tādu tematu, kura laikā bērni varēs iepazīt grupas un pirmsskolas telpas un materiālus, veidot **mācīšanās kopienu**, vienoties par uzvedības un darbošanās noteikumiem, uzsākt vai turpināt attīstīt patstāvību ikdienas un mācību situācijās, mācīties emociju regulāciju un sadarbību. Piemēram, 1,5–3 gadus veci bērni tematā "Es jaunā pasaulē" mācās patstāvīgi izvēlēties nepieciešamās lietas, ar tām darboties un nolikt, kad darbs pabeigts. Kā pašapkalpošanās prasmes un patstāvību attīsta paši jaunākie pirmsskolēni, skatieties pieredzes stāstu (saite uz *YouTube* video http://bit.ly/pasapkalposanas_mazie).

Mācību gada sākumā īpašu uzmanību pievērš **caurviņu prasmēm**, it īpaši, atceroties, ka pirmsskolā pašvadīta mācīšanās sākas ar to, ka bērns prot patstāvīgi rotaļāties:

izvēlēties interesēm atbilstošas darbības un tās īstenot ilgāku laika posmu. Jaunākiem bērniem šāda nodarbošanās var būt, piemēram, smilšu pārbēršana no viena trauka citā vai kastaņu likšana garā rindā, bet vecākiem bērniem sarežģītās kluču būves veidošana vai lomu rotaļa, attēlojot ģimeni. Pieaugušajiem dažkārt šķiet, ka bērni prot rotaļāties, nolikt lietas atpakaļ to vietā, tomēr tās ir prasmes, kas mērķtiecīgi jāattīsta – skolotājs modelē darbības ar savu piemēru (pats izvēlas, rotaļājas, kārtu) un skaļi komentē savu darbību "Es ņemšu mīkliņu, man vajag paliktni. Tagad plēsīšu mazu gabaliņus un samīcīšu tos kopā. Pabeidzu! Paņēmu no šī plaukta, tagad nolikšu to atpakaļ." Turpmāk skolotājs šo darbību atkārto vairākas reizes, lai to var novērot vairākkārt, atgādina bērniem, kā jādara, palīdz un atbalsta, kamēr prasme nostiprinās. Pieredzes stāstu par to, kā paši jaunākie bērni attīsta pašvadītas mācīšanās prasmes, skatieties šeit http://bit.ly/pasvadiba_jaun.

Izvēloties pirmo tematu, vērtīgi būtu padomāt par to, cik lielā mērā bērns šajā tematā varēs **patstāvīgi darboties** un tā apgūt jaunas prasmes, izzināt temata saturu. Tematus, kuros jauno informāciju bērnam lielākoties būs iespēja saņemt, klausoties vai skatoties (grāmatas, skolotāja stāstījums, izglītojošie raidījumi vai filmas), vēlams plānot vēlāk, piemēram, mācību gada otrajā pusē, kad bērni jau ir iejutušies, ir izveidojušies grupas mācīšanās kultūra ar saviem noteikumiem un rituāliem, kā arī bērni ir pieauguši. Piemēram, bērni aizrautīgi ar maņām izzinās iežus (smiltis, oļus, mālu) un ūdeni, šī darbošanās rosinās sarunas. Svarīgi ir nesteigties ar jaunu tematu uzsākšanu, bet pārliecināties, ka bērniem ir pietiekami ilgs laiks iedziļināties tajā tematā, kurš tiek izzināts. Tematu skaitam gadā nav nozīmes. Par to, kā pirmsskolas skolotājs var virzīt bērna mācīšanos temata laikā, skatieties vebināru: http://bit.ly/virzit_macisanos.

Gada sākumā ieguldītais laiks patstāvīgas mācīšanās kopienas veidošanā noteikti atmaksāsies vēlāk gaitā, jo bērni mācīsies, patstāvīgi rotaļājoties, un skolotājs varēs veltīt laiku darbam ar mazām bērnu grupām vai individuālam atbalstam.

Par šo jautājumu vairāk:

Caurviņu prasmes pirmsskolā.

Pašvadīta mācīšanās. PII "Viršu dārzs"

http://bit.ly/pasvadita_vd

Sadarbība. Jelgavas PII "Kamolītis"

http://bit.ly/sadarbiba_kam

Mācību plānošana pirmsskolā PII "Maziņš kā jūra"

http://bit.ly/plan_mkj

Uzsākot mācību gadu, aicinām arī skatīties vebināru par šiem un citiem aktuāliem jautājumiem 27. augustā! ☺

Pilotskolas pulcējas aprobācijas noslēguma konferencē

Ar Valsts prezidenta pateicības vārdiem 18. augustā noslēdzās konference 100 pilotskolām, kuras pēdējos trīs gadus bija iesaistītas pilnveidotā mācību satura un pieejas aprobācijā. Pilotskolu komandas tikās darbnīcās, diskusijās un prezentācijās Ādažu sākumskolā, Ādažu Kultūras centrā un Ādažu vidusskolā, dalījās pieredzē un secinājumos par aprobācijā pieredzēto.

Mācību satura aprobācija ir bijis nozīmīgs posms projektā, un pilotskolu paveiktais ir būtisks ieguldījums pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanā. Tajā bija iesaistītas 100 dažāda lieluma un tipa skolas no visiem Latvijas reģioniem. Kopumā 1700 pilotskolu skolotāji iesaistījās arī mācībās, līdztekus tām izmēģinot mācību priekšmetu programmas un mācību līdzekļus, sniedza savus ieteikumus mācību satura un pieejas pilnveidē.

Konferences noslēgumā dalībniekus uzrunāja arī izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska un VISC vadītājs Guntars Catlaks. Ar dienas iespaidiem var iepazīties foto atskatā *Skola2030 Facebook* lapā šeit <http://bit.ly/Adazi>.

“Skolai nav jāvienādo skolēni, bet jācenšas vienādot viņu starta iespējas, it īpaši apzinoties nevienlīdzību, kas pastāv sabiedrībā,” tā savā uzrunā aprobācijas noslēguma konferencē uzsvēra Valsts prezidents Egils Levits. Prezidenta pilnu uzrunu var noskatīties šeit <http://bit.ly/prezidentauzruna>.

Konferenci rīkoja *Skola2030* sadarbībā ar AS *Swedbank* un Ādažu novada domi.

Ieteikumi klātienē, kombinēto un attālināto mācību īstenošanai

Skola2030 sadarbībā ar VISC ir izstrādājusi atjauninātas vadlīnijas mācību gada uzsākšanai *Covid-19* izplatības situācijā:

Vadlīnijas klātienē, kombinētu un attālinātu mācību īstenošanai (atjauninātas 2020. gada augustā):

http://skola2030.lv/admin/filemanager/files/2/20200817_vadliinijas_covid19.pdf.

Atgādinām, ka *Skola2030* mājaslapā joprojām pieejami atbalsta materiāli attālināto mācību elementu īstenošanai:

- **pirmsskolai:**
<http://skola2030.lv/attalinata-macisanas/pirms-skolai>;
- **skolai:**
<http://skola2030.lv/attalinata-macisanas/skolai>.

Skolotājiem pieejami visi pilnveidotā satura mācību priekšmetu un kursu programmu paraugi

Skola2030 veido 51 mācību priekšmetu un kursu programmu paraugu pamatzglītībā, kā arī pamatkursiem un vienam specializētajam kursam vispārējā vidējā izglītībā. Tie visi skolotājiem pieejami mācību resursu krātuvē <http://>

mape.skola2030.lv. Par katru no programmu paraugiem un tā izmantošanu mācību procesā *Skola2030* skolotājiem nodrošina arī tiešsaistes vebināru un pēc tā – arī tā ierakstu.

Saites uz šiem resursiem atrodamas arī *Skola2030* mājaslapā:

<http://skola2030.lv/lv/skolotajiem/macibu-programmu-paraugi-pamatizglitiba>

<http://skola2030.lv/lv/skolotajiem/pamatkursu-programmu-paraugi-videja-izglitiba>.

Atbalsts pilnveidotā mācību satura ieviešanai skolotājiem, skolām un pašvaldībām

Lai skolotājus atbalstītu un iedrošinātu pārmaiņām, kas saistītas ar aizvien lielāku viņiem doto brīvību un atbildību izvēlēties, ko un kā mācīt, pēdējos gados gan skolotājiem, gan skolu vadītājiem nodrošinātas plašas profesionālās pilnveides iespējas un atbalsts.

Tikai šī gada sākumā vien – no marta vidus līdz jūnija beigām – arī ārkārtējās situācijas laikā notikuši 92 dažādi pasākumi ar teju 12 tūkstošiem dalībnieku, tostarp 36 vebināri par mācību priekšmetu un kursu saturu, to programmām un metodiskajiem materiāliem, biežāk

uzdotajiem jautājumiem. Visi ieraksti pieejami *Skola2030* YouTube kanālā: [youtube.com/skola2030](https://www.youtube.com/skola2030).

Lasīt vairāk šeit http://bit.ly/atbalsts_pasakumi.

Jaunākie vebināri – par vērtēšanu, diagnosticējošiem darbiem, pirmsskolu un sākumskolu u. c.

Augustā un septembrī turpinās vebināru sērija skolotājiem par biežāk uzdotiem jautājumiem un citiem ar pilnveidoto saturu saistītiem jautājumiem. Visus vebinārus var skatīties tiešsaistē un uzdot savus jautājumus, kā arī ierakstā vēlāk *Skola2030* YouTube kanālā. Sekojiet informācijai www.facebook.com/Skola2030/.

Aicinām tiešsaistes vebinārus vai to ierakstus skatīties kopā ar kolēģiem, lai kopīgi pārrunātu neskaidros jautājumus un plānotu tālākos soļus.

Par pirmsskolu

27. augustā plkst. 14.00 “Biežākie jautājumi par pirmsskolas mācību saturu, uzsākot jauno mācību gadu”.

Vebināri par vērtēšanu

21. augustā Biežāk uzdotie jautājumi par vērtēšanu;

28. augustā plkst. 12.00 “Par diagnosticējošo darbu mērķiem un izmantošanu”;

ATBALSTS ATTĀLINĀTĀM MĀCĪBĀM UN PILNVEIDOTĀ SATURA ĪSTENOŠANAI ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJAS LAIKĀ 2020. gada 18. marts – 30. jūnijs (3,5 mēnešu laikā)		11 823 DALĪBNIEKI / 92 PASĀKUMI		
		992 <small>Aprobācijas semināri (34) pilotiskolām; profesionālās pilnveides semināri pirmsskolas, tehnoloģiju mācību jomas skolotājiem</small>	4261 <small>Vebināri (36); biežākie jautājumi, mācību priekšmetkursu programmas, metodiskie materiāli</small>	1982 <small>Forumi (4) par mācībām krīzē</small>
FACEBOOK 2 000 / 12 850 <small>Skola2030 Facebook lapai šajā laikā pievienojās 2,2 tūkstoši jaunu sekotāju, līdz ar to lapas kopējais sekotāju skaits sasniedzis 12 850.</small>		2042 <small>Vebināri (12) pašvaldību mācību jomu koordinatori, t.sk., profesionālās izglītības iestādēm</small>	1523 <small>Vebināri (3); attālināta mācīšanās ārkārtas situācijā</small>	1023 <small>Citi (3) (vebināri) izglītības pārvalžu vadītājiem, vebinārs par bērnuārstniecību sagatavošanu skolai un metodiskajiem līdzekļiem darbam ar bērniem ar attīstības traucējumiem)</small>
WWW.SKOLA2030.LV		<small>Vebināru, forumu un citi ieraksti, skaidrojoši video ir pieejami te: www.youtube.com/skola2030</small>		
276 366 <small>Ārkārtas periodā unikālais lapu skatījumu skaits - 276 366 tūkstoši. Visa informācija par vebināriem, kā arī ziņu izdevumi, cita jaunāka informācija ir pieejama arī <i>Skola2030</i> mājas lapā.</small>		TOP 3 POPULĀRĀKIE VIDEO		
15 556 <small>Skatītākā lapa pēc sākumlapas šajā periodā bijusi pirmsskolas attālinātās mācīšanās sadaļa - tās unikālais skatījumu skaits - 15 556</small>	3:21 min <small>Vidējais lapā pavadītais laiks</small>	1183 <small>18. marta vebināru "Kā skolai un skolotājam organizēt attālināto mācīšanos?" tiešraidē skatījās 1183 skatītāji</small>	499 <small>7. aprīļa vebināru izglītības pārvaldēm par mācību satura un pieejas ieviešanu tiešsaistē skatījās 499 skatītāji</small>	330 <small>4. jūnija vebinārs par biežākajiem jautājumiem sākumskolā bijis trešais populārākais šajā laikā - to tiešsaistē skatījās 330 cilvēki.</small>

28. augustā plkst. 14.00 "Par diagnosticējošajiem darbiem matemātikā";

Septembrī turpināsies vebināri par konkrētiem Skola2030 veidotajiem diagnosticējošajiem darbiem (sekojiet informācijai www.facebook.com/Skola2030/).

Skolu vadības komandām

3. septembrī plkst. 16.00 "Idejas daudzveidīgām mācību darba organizēšanas formām" (sekojiet informācijai www.facebook.com/Skola2030/);

vēl septembrī: "Mācību satura un pieejas aprobācijas secinājumi un ieteikumi" (sekojiet informācijai www.facebook.com/Skola2030/).

Ieteikumi 1., 4., 7., 10. klašu skolotājiem, sākot ieviest pilnveidoto mācību saturu

26. augustā plkst. 16.00 "1. klašu skolotājiem par pilnveidotā mācību satura un pieejas ieviešanas akcentiem";

27. augustā plkst. 16.00 "4. klašu skolotājiem par pilnveidotā mācību satura un pieejas ieviešanas akcentiem";

septembrī notiks līdzīgi vebināri 7. un 10. klašu skolotājiem. (Sekojiet informācijai www.facebook.com/Skola2030/).

Aicinām uz mācībām tehnoloģiju jomas skolotājus

Iespēja vēl pieteikties profesionālās pilnveides mācībām, kuras notiks klātienē Rīgā, Cēsīs un Jēkabpilī. Pieteikties iespējams, līdz grupas ir pilnas. Nodarbību datumi:

Jēkabpils: 16. septembris, 7. oktobris, 28. oktobris, 25. novembris;

Cēsīs: 23. septembris, 14. oktobris, 4. novembris, 2. decembris;

Cēsīs: 30. septembris, 21. oktobris, 11. novembris, 9. decembris;

Rīga: 23. septembris, 21. oktobris, 25. novembris, 13. janvāris;

Rīga: 30. septembris, 28. oktobris, 2. decembris, 20. janvāris;

Rīga: 7. oktobris, 4. novembris, 9. decembris, 27. janvāris.

Pieteikšanās:

http://bit.ly/macibas_tehnologiju_jomas_skolotajiem.

Iespēja pieteikties dalībai arī attālinātajās tiešsaistes mācību grupās:

https://bit.ly/tiesaisistes_macibas_tehnologijas.

Mācību mērķis ir sagatavot tehnoloģiju mācību jomas skolotājus datorikas, dizaina un tehnoloģiju mācību priekšmetu īstenošanai saskaņā ar pilnveidoto mācību saturu un pieeju. Uz mācībām tiek gaidīti skolotāji, kuri pašlaik pamatzglītības posmā (4.–9. kl.) māca mājturību un tehnoloģijas vai datoriku/informātiku. Var piedalīties arī skolotāji, kas bijuši iesaistīti pilnveidotā satura un

pieejas aprobācijā. Ja rodas papildu jautājumi, lūdzam rakstīt e-pastu uz info@skola2030.lv vai zvanīt pa tālruni 66051907. Pieteikšanās atvērta, līdz grupas pilnas.

Konference par iekļaujošu izglītību notiks 8. oktobrī

Konference "Skola katram bērnam", kas sākotnēji bija plānota aprīlī, notiks 8. oktobrī Ogres kultūras centrā. Runāsim par to, kā katrā skolā sasniegt katru bērnu neatkarīgi no sociālā, ekonomiskā vai veselības stāvokļa, dzimuma vai etniskās piederības, veidot atbalsta sistēmas skolā, piedāvāt kvalitatīvu izglītību, dot iespēju mācīties un sasniegt tieši savus mērķus, ejot dažādus ceļus. Pieteikšanās tiks izsludināta septembra vidū. Aicinām sekot informācijai www.skola2030.lv un www.facebook.com/Skola2030/ lapā! Kā jau ierasts, galvenās skatuves programmu interesenti varēs vērot arī tiešsaistē.

Festivālā "Lampa" sarunāsimies par vērtēšanu

Skola2030 pārstāvji piedalīsies sarunu festivālā "Lampa" 2.–5. septembrī – tiešraidē un klātienē. Aicinām skatīties paneldiskusiju "Vai turpmāk skolā atzīmes neliks?" Swedbank izglītības studijā 4. septembrī plkst. 14.30 <https://festivalslampa.lv/lv/programma/pasakumi/1412>. Aicinām sekot līdzī arī citām norisēm šajā festivālā!

Informācija vecākiem

Atgādinām, ka par pilnveidoto mācību saturu un pieeju ir pieejami skaidrojoši materiāli arī skolēniem un vecākiem, un aicinām par tiem informēt vecāku sapulcēs un citos saziņas kanālos. Tie atrodami mājaslapas sadaļā "Vecākiem" <http://skola2030.lv/vecakiem-un-skoleniem/kas-jazina-vecakiem>.

Skaidrojot gaidāmās izmaiņas skolā, aicinām izmantot nupat tapušo video vecākiem "Kas mainīsies skolēniem un vecākiem līdz ar pilnveidoto mācību saturu?" <http://bit.ly/vecakiem2030>

Tris bukletos, kas ir brīvi pieejami lejuplādei un arī izdrukājami, pārskatāmā veidā iepazīstināts ar pārmaiņām katrā izglītības pakāpē:

pirmsskolā: <http://skola2030.lv/vecakiem-un-skoleniem/pirmsskola>;

pamatzglītībā: <http://skola2030.lv/vecakiem-un-skoleniem/pamatzglitiba>;

vidusskolā: <http://skola2030.lv/vecakiem-un-skoleniem/vidusskola>.

Skola2030 – atbalsts mācību pieejas maiņai

Valsts izglītības satura centra (VISC) īstenotā projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” mērķis ir izstrādāt, aprobēt, pēctecīgi ieviest Latvijā tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai vecumā no 1,5 gada līdz 12. klasei, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes.

DOMĀT. DARĪT. ZINĀT.

www.skola2030.lv

©Valsts izglītības satura centrs | Projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ